

L' ANTROPOLOGIA DE L' ALTRE: MAUTHAUSEN

Una anàlisi sobre el nazisme

Per Daniel Castro

Segon de Batxillerat

Institut Camps Blancs

Tutora del TREC: Sílvia Gil Cordero

Curs 2015-2016

Índex

Introducció	4
Per què he fet aquest treball de recerca?	4
Capítol 1	6
1.1 Què és Mauthausen?	6
1.2 Mauthausen	7
Capítol 2	8
Francesc Boix a l'infern de Mauthausen.....	8
.....	8
2.1 Francesc Boix.....	9
2.2 Joventut	9
2.3 La Guerra Civil	10
2.4 Fotògraf a la guerra	11
2.5 Exili	14
2.6 La deportació a Mauthausen	16
2.7 Francesc Boix als judicis de Nuremberg i de Dachau.....	21
Capítol 3.....	22
3.1 Ernst Kaltenbrunner	22
3.2 Orígens del nazisme i del feixisme	25
3.3 Nazisme.....	30
3.4 La nit dels vidres trencats.....	39
3.5 La Solució Final d' Adolf Eichmann	41
3.6 Hannah Arendt i Adolf Eichmann	43
3.7 Experiments de conformitat i obediència a l'autoritat	45
3.8 Conclusions nazisme	48
Capítol 4.....	51
4.1 Què és Auschwitz?	51
4.2 Actes de commemoració	56
4.3 Motards Russos	57
Capítol 5.....	59
5.1 Resum de l' Entrevista de Montserrat Roig a Joaquim Amat-Pinella (24/7/1973).....	59
Entrevista de Montserrat Roig a Joaquim Amat-Pinella.....	59
5.2 Entrevista de Daniel Castro a Josep Escoda, historiador i col·laborador d' "Amical de Mauthausen"	61

Conclusions del Treball.....	63
Bibliografia consultada:	65
Webgrafia:.....	65

.

Introducció

Per què he fet aquest treball de recerca?

En el seu moment vaig triar aquest tema de treball de recerca perquè, desdel meu punt de vista era el tema que més em cridava l'atenció, ja que història és una de les meves assignatures preferides i em va semblar que fent un treball de recerca orientat en aquest camp seria interessant. Més endavant em vaig decantar per investigar més profundament el que van ser i el que van significar els camps de concentració, però em vaig centrar en un d'especial que va ser el camp de concentració de Mauthausen, el camp de concentració que més exiliats espanyols va tenir.

A mesura que vas investigant descobreixes històries que, almenys per a mi, eren desconegudes com per exemple la història del fotògraf espanyol i deportat a Mauthausen Francesc Boix, del qual parlaré més endavant. Gràcies a aquest treball descobrirem un camp de concentració, Mauthausen el qual, com tots els camps de concentració tot i a no ser el camp més conegut, amaga les seves pròpies històries i gràcies al treball descobrirem unes quantes d'elles.

A banda d'aquesta recerca d'informació sobre l'Holocaust, més centralitzat en els casos dels refugiats o exiliats espanyols que els hi va tocar patir aquell infern, per tal de documentar-me sobre el tema, un dels objectius d'aquest treball era a partir de la recerca d'aquesta informació tractar de respondre o intentar respondre des del meu punt de vista després d'haver fet tota aquesta recerca les raons o el perquè de l'Holocaust, quines causes va tenir o com seria la societat alemanya en aquell moment per tal de creure les paraules d'un tirà.

Respondre aquestes preguntes és un dels objectius que vull assolir mitjançant aquest treball de recerca, a part dels esmentats anteriorment que serien documentar-me sobre un tema que m'interessa com van ser el nazisme i l'Holocaust.

Imatges de Mauthausen (de l' exposició sobre Francesc Boix)

Capítol 1

1.1 Què és Mauthausen?

Cita de presentació:

“Sí. La primera impressió de Mauthausen va ser la d’entrar en una mena de castell fortificat, una fortificació, una mena de castell. Perquè, és clar, estava tot fet a base de pedra de la cantera d’allà a Mauthausen, tot fet amb pedra picada, diguéssim. Era un castell. Allò era un castell, amb uns... com es diuen? Unes galeries? Uns merlets, vaja. I la impressió és que era un castell, una fortificació, unes parets de cadirat, de pedra de cadirat d’aquesta de granit. Allò no hi havia pas manera d’ensorrar-ho. I allà, la primera rebuda, doncs va ser... la primera cosa desagradable de debò, va ser trobar-se amb altres espanyols que eren allà al camp des de feia un quant temps, uns mesos, que eren veritables esquelets. Feien realment pena.”¹

¹Cita extreta de l’entrevista de Montserrat Roig a Joaquim-Amat Pinella.

1.2 Mauthausen

Mauthausen és una localitat austríaca propera a la ciutat de Linz (ciutat per la qual passa el riu Danubi) de la qual parlarem a causa del camp de concentració que va haver durant la Segona Guerra Mundial. Mauthausen és conegut per ser el camp de concentració pel qual més espanyols van passar. Aquests espanyols, majoritàriament van ser deportats a aquest camp de concentració degut a que molts d'ells venien de exiliar-se d'Espanya ja que havien perdut la Guerra Civil la qual els enfrontava a les tropes feixistes encapçalades pel General Francisco Franco; aquests espanyols van fugir a França. A França tots els espanyols exiliats van ser refugiats a uns camps d'acollida que les autoritats franceses van posar a la seva disposició, les quals tenien unes condicions pèssimes i els refugiats van patir molt a aquell lloc. Mentrestant a Alemanya Adolf Hitler, el qual va ajudar militarment a les tropes franquistes durant la Guerra Civil, va començar a ascendir i, cada cop rebre més suport, fins que amb les polítiques expansionistes que el nazisme tenia en el seu si van ser aplicades i va esclatar la Segona Guerra Mundial, fet que canviaria la vida de molts europeus, inclosos els exiliats espanyols que es trobaven a França. Quan França va caure, els espanyols tenien dues opcions o resignar-se sense fer res i acabar sent retornats a Espanya amb els problemes que suposaria donar suport a França ja sigues unint-se a la legió, a l'exercit o fins hi tot a la resistència. Finalment, molts dels republicans van ser capturats i fets presos per l'exercit nazi. L'any 1940, un enviat de Franco, Serrano Suñer va negociar amb Hitler declarar als presos republicans que deixessin de ser ciutadans espanyols per a passar a ser apàtrides i fer, per tant, el que seria una sentència de mort per a aquests presoners. Aquests presoners van ser enviats al camp de concentració de Mauthausen amb l'objectiu d'acabar amb els espanyols presoners a base de treball i més treball fins que acabessin morts de cansament i morts de gana. Els que es consideraven afortunats eren els que tenien tasques més senzilles o que requerien de menys esforç físic, com encarregar-se de la roba, en canvi, la pedrera era una sentència degut a les condicions en les quals es treballava.

Capítol 2.

Francesc Boix a l'infern de Mauthausen

2.1 Francesc Boix

En aquesta instantània es pot veure un dels personatges més importants de Mauthausen, aquest va ser Francesc Boix² un fotògraf que va immortalitzar tots els actes criminals que els nazis van cometre contra les persones que es trobaven al camp de concentració.

Aquesta imatge de Francesc Boix va ser presa per un dels seus companys el 5 de maig

Francesc Boix agafant una càmera mentre és fotografiat.

de 1945 poc temps després de que el camp

de concentració de Mauthausen, on va estar deportat, fos alliberat pels nord-americans. Una imatge on es mostrava amb el que ell més havia estimat des de jove, la fotografia, a la qual es va dedicar a Barcelona quan era jove i va seguir exercint fins a la seva mort a París l'any 1951.

Després d'aquesta breu exposició aniré exposant pas a pas el que va ser la seva vida des de que va néixer a Barcelona l'any 1920 fins que va morir l'any 1951.

2.2 Joventut

Francesc Boix Campó nascut a Poble Sec (Barcelona) el 31 d'agost del 1920, provenia d'una família republicana i catalanista. Des de ben petit, Francesc va mostrar un caràcter rebel i passió per la fotografia. La seva joventut es podria resumir en els estudis, els primers passos en l'aprenentatge de la fotografia, que

²Font d' Informació: Museu d' Història de Catalunya

més tard passaria a ser l'afició que marcaria la seva vida per sempre, ajudat pel seu pare un altre amant d'aquesta. El seu pare era un home d'esquerres que es

Francesc va viure una vida tranquil·la amb els seus pares i les seves germanes passant tertúlies i tertúlies a la sastreria de la qual el seu pare era amo. Francesc es va anar aficionant més i més fins que va ocórrer un fet que va marcar un abans i un després tant en la història d'Espanya com en la vida de totes les famílies que vivien en el moment que va succeir l'any 1936, el general Francisco Franco dona un cop d'Estat feixista a Espanya. Va ser en aquest moment quan la vida de Francesc Boix va començar a canviar.

2.3 La Guerra Civil

El cop d'Estat va fer que molts joves com Francesc, haguessin de prendre decisions i el que la gran part dels joves va fer, al igual que en Francesc, va ser afiliar-se a les Joventuts Socialistes Unificades, col·laborar amb tots els mitjans que pogués amb la premsa i propaganda comunista i també va tenir que anar al front del combat per a documentar el que estava passant per a mantenir informada a la rereguarda.

Francesc Boix amb la seva família de nen

Francesc Boix amb la seva unitat militar.

Francesc no va estar present quan les tropes franquistes van conquerir Barcelona el 26 de gener de 1939, degut a que va marxar amb la seva unitat militar. Ell no va patir la repressió posterior a la conquesta franquista però el seu pare, Bartomeu Boix sí que la va patir i un parell d'anys després, al 1942, va morir al sortir de la presó moment en el qual Francesc ja es trobaria pres a Mauthausen.

2.4 Fotògraf a la guerra

Amb el fet d'haver de documentar el que estava passant al front Francesc va aprofitar per desenvolupar la seva habilitat per la fotografia, treballant per la revista Juliol, que era portaveu de les JSU (Joventuts Socialistes Unificades). Va fer amistat amb gent coneguda dins del JSU³ i poc després, durant l'any 1937 es va incorporar a la 143 Brigada mixta de la 30a Divisió, amb la qual va recórrer part d'Aragó i de Catalunya, trajecte que va anar documentant, prenent imatges de cadascun dels llocs pels que va passar.

³ JSU: Joventuts Socialistes Unificades format al març de 1936 després d'haver-se fusionat les joventuts del PSOE i del PCE.

Exemplar de la càmera que va fer servir Francesc Boix i, exemplar de la revista on va participar

A continuació es podran veure un seguit d'instantànies que va capturar Francesc Boix durant el viatge que va fer per documentar com era la situació del país en aquell moment.

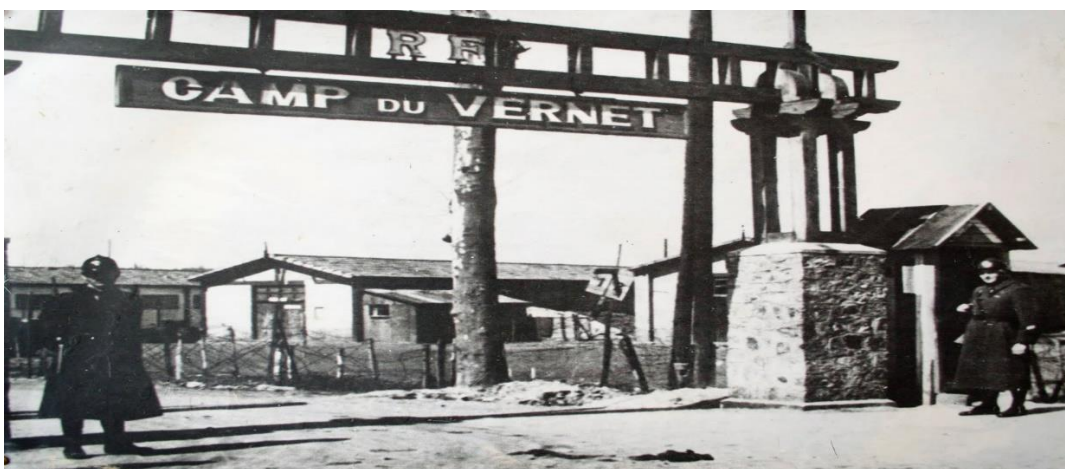

2.5 Exili

Després d'haver perdut la guerra molts dels combatents republicans van a ver de prendre una decisió de la qual dependria la resta de la seva vida, si quedar-se a Espanya podent ser agafat per les tropes franquistes i ser afusellat pel fet de ser republicà, o l'altre opció era la de marxar del país o millor dit exiliar-se en busca d'un lloc on viure. En el cas de Francesc Boix va decidir que la millor cosa que podia fer era la de marxar exiliat a França, al' igual que van fer moltíssimes famílies en aquell moment. Quan va arribar a França va haver de patir

l'internament en els camps que les autoritats franceses van posar a disposició dels exiliats republicans els quals tenien unes condicions paupèrrimes i feien patir unes situacions molt dolentes a les persones que van estar allà. Francesc va continuar allà fins que va ser ficat a la 28a Companyia de Treballadors Estrangers. Amb plena Segona Guerra començada va anar al nord-est de França on li manava anar la seva companyia i allà va ser empresonat pels alemanys al voltant de l'any 1940, després que l'exèrcit francès sucumbís amb l'exèrcit alemany. Aquesta estança prèvia als camps de presoners que havia desplegat l'exèrcit nazi va ser l'avantsala del que seria l'arribada a Mauthausen.

Camps d'internament francesos. Camp de Vernet imatge superior, Camp de Septfonds imatge inferior.

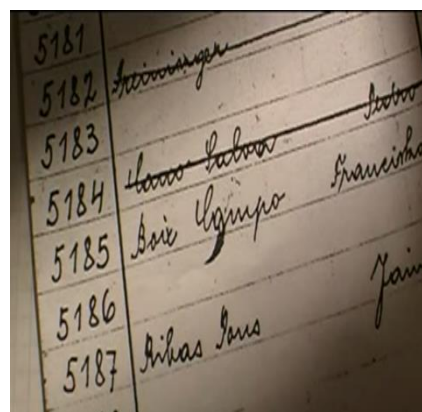
2.6 La deportació a Mauthausen

El 27 de gener de 1941, Francesc Boix va ser deportat al camp de concentració de Mauthausen una petita localitat austríaca on es troba un camp de concentració que segons alguns testimonis 'la mort estava més present que als cementiris'. Francesc va ser deportat juntament amb 1506 republicans espanyols més.

En aquesta imatge es veu representada la indumentària que havien de portar els deportats republicans, amb un triangle blau que representava que eren apàtrides⁴, és a dir, que no eren considerats ciutadans espanyols i amb una 'S' que significava 'Spanier' (espanyol).

Els republicans eren apàtrides degut a que un enviat del govern de Franco, Serrano Suñer va negociar amb Hitler el fet de que tots els exiliats espanyols deixessin de tenir la nacionalitat i per tant passar a ser apàtrides, coses que era indirectament una sentència de mort.

Francesc tenia, com es pot veure a les imatges, el numero de matricula 5185 ja que com tots els que es trobaven presos a aquell camp de concentració estaven

⁴ Apàtrida: Aquella persona que no té nacionalitat o pàtria.

identificats. Quan van arribar el que van tenir que fer els deportats espanyols va ser despullar-se completament deixant totes les seves pertinences i anar a la dutxa per eliminar possibles bacteris. Quan Francesc va arribar al camp va declarar que és dedicava a la fotografia i que fins i tot podia parlar alemany, un idioma l'alemany que, va aprendre als camps de pressoners nazis en els quals va estar durant un temps. L'any d'arribada de molts espanyols (1941), era un any en que el camp de concentració encara no estava completament construït i van ordenar que fossin ells mateixos qui construïssin el que seria la seva presó, ordre de la que Francesc no va quedar exclòs i va treballar com un més en la construcció de les muralles del camp. Es va dedicar a la construcció fins que finalment va ser destinat a l'Erkennungsdienst (Servei d'identificació) arran de l'any 1941. Boix va aconseguir relacionar-se amb els cercles comunistes i es va plantejar la possibilitat de relacions interessades amb les SS⁵.

Entre l'any 1941-1943 Francesc Boix va ser destinat al servei fotogràfic del camp de concentració, ja que dins del camp els SS buscaven a algú que pogués fer les fotos a les barbaritats que cometien per enviar una còpia a Berlín, més concretament a Himmler; una altra còpia, l'arxivaven al mateix camp; i, la tercera còpia quedava emmagatzemada. Al desembre del 1941 va ser traslladat al Block 2, on es trobaven presos coneguts com a presoners prominents que havien accedit a treballs especials dins del camp i gaudien d'un tracte especial, com era la llibertat de moviments i certs privilegis respecte d'altres.

Els nazis al 1943, després d'haver perdut a Stalingrad, van donar l'ordre d'eliminar totes les fotografies que s'havien fet als camps per tal de no deixar prova alguna de les barbaritats que havien comés, o també, d'eliminar proves que implicaven a alts dirigents de les SS en els camps de concentració, caps com podia ser Himmler o Kaltenbrunner.

⁵ SS: Schutzstaffel, organització policial, política, penitenciària i de seguretat de l'Alemanya nazi. El cap d'aquesta organització, provocadora de devastació i extermini entre (sobretot) la població jueva, va ser Henrich Himmler.

Imatge on apareix Himmler (l'home que es troba en mig) i Kaltenbrunner (al centre de l'imatge)

Imatge d'altre dirigent nazi al camp de concentració, en aquesta ocasió Franz Ziereis.

Francesc Boix va proposar al partit comunista del camp si seria interessant prendre els negatius de les fotos que ell va fer de les atrocitats que van ocórrer en aquell camp. Finalment, l'organització va acceptar la proposta de Francesc Boix, i van començar a pensar una manera de treure les fotografies del camp per tal de provar pictòricament, els crims que es van cometre; però, per demostrar res, havien d'aconseguir treure del camp, els negatius de les fotografies. Francesc Boix va treballar al servei d'identificació amb un altre espanyol anomenat Antoni

Garcia, qui explicarà una història ben diferent del que va passar respecte a la història de Francesc Boix. Antoni García explica que ell, juntament amb un polac anomenat Grabowski, van robar els negatius, els van amagar al laboratori i finalment quan va informar, Francesc Boix va prendre les fotografies i va atribuir-se el mèrit ja que l'únic que Francesc Boix tenia era interès econòmic en prendre les fotografies. Aquesta teoria era atribuïda a la gelosia que suposadament patia Antoni Garcia respecte a Francesc Boix ja que, a més a més altres companys del camp, van dir que Antoni Garcia no va intervenir en la missió de extreure els negatius del camp degut a que no era gaire valent i no es volia ficar en problemes. Francesc Boix juntament amb altres espanyols van planificar la manera de com treure del camp els negatius, amagant-los d'un lloc en un altre, i gràcies a l'ajuda d'un Kommando de joves republicans anomenats Poschacher, que estaven destinats fora del camp, més concretament a la pedrera. L'avantatge que tenien els Poschacher era que podien sortir del camp; aleshores, van proposar aquests joves treballadors que portessin els negatius a l'exterior del camp i amaguessin els negatius fora del camp, ja fos sota d'una pedra o allà on fos. Tot plegat, un dia va aparèixer la senyora Ana Pointner que va reconèixer a aquells joves com els qui treballaven a la cantera i, va saber que eren deportats espanyols que estaven fent treballs forçosos al camp de concentració. Aleshores es va interessar i es va posar a parlar amb algun dels joves treballadors i ella va expressar que era d'esquerres. Passat algun temps en agafar confiança els Poschacher amb la senyora Pointner, van demanar-li que amagués els negatius de les imatges, i ella va acceptar, i ella ho va amagar al jardí. Més tard li van explicar que un home, el propietari de les fotos, aniria a buscar-les en algun moment determinat; aquest home era Francesc Boix, i el van descriure físicament per tal de que la senyora reconegués a Francesc i li dones les imatges.

Imatge de la família Pointer juntament amb alguns deportats.

L'any 1945, les tropes nord-americanes van alliberar el camp de concentració; des d'aquell moment Francesc Boix va documentar tot el que passava allà al camp, les cares d'alegria de gent que pensava que mai sortiria d'allà i fins i tot va tenir temps per a fotografiar-se a ell mateix.

Fotografia de Francesc Boix a casa de la senyora Pointer.

Quan Francesc Boix va tornar a França, durant un temps va fer vida de reporter i va ser citat com a testimoni al judici de Nuremberg i Dachau, era l'ocasió que estava esperant per a provar amb documents que, eren les seves pròpies imatges el que va passar al camp de concentració de Mauthausen. Sis anys després d'haver

sortit de l'infern, Francesc Boix va morir degut al mal estat de salut amb el qual va sortir del camp de concentració. Va morir el 7 de juliol de 1951 a l'hospital de Rothschild i va ser enterrat al cementiri francès de Thiais.

2.7 Francesc Boix als judicis de Nuremberg i de Dachau

Francesc Boix va declarar als dos judicis en contra del nazisme. Al judici de Nuremberg va testificar contra alts càrrecs nazis com van ser, Ernst Kaltenbrunner i Albert Speer, mostrant tota la documentació fotogràfica que va reunir en el temps que va passar deportat a Mauthausen.

Francesc Boix testificant al judici de Nuremberg.

Francesc Boix també va testificar al procés americà a Dachau davantde 61 acusats de crims de Mauthausen i, allà mateix també van ser mostrades les fotografies que ell va prendre durant el seu temps de presoner d'aquell infern. Així doncs, gràcies a Francesc Boix i altres, no va quedar impune i alguns dels dirigents nazis que van cometre o van ordenar cometre les barbaritats que a aquells camps van ocórrer, van pagar el càstig que els corresponia.

Capítol 3

3.1 Ernst Kaltenbrunner

Un dels dirigents nazis, com he dit abans, va ser Ernst Kaltenbrunner. Nascut l'any 1903 a Àustria, formava part d'una família que no patia problemes econòmics el seu pare va ser advocat. Ernst va començar cursant estudis de química però finalment es decidiria a seguir el mateix camí que

el seu pare i va fer-se advocat.

Fotografia d'Ernst Kaltenbrunner

Durant els seus estudis a Batxillerat va conèixer al que seria el seu soci en un futur, Adolf Eichmann. Kaltenbrunner sempre va estar molt relacionat als moviments nacionalistes, de fet l'any 1921 va unir-se a la societat estudiantil nacionalista "Arminia" i durant els seus estudis va participar com a portaveu de grups nacionalistes universitaris. L'any 1926, un cop llicenciat va començar a treballar d'advocat a Linz i Salzburg, continuant amb la seva activitat política en grups nacionalistes, l'any 1930 es va afiliar al Partit Nacionalsocialista austríac on ràpidament va començar a destacar. Un parell d'anys més tard es va afiliar a les SS, on va ser nomenat cap del grup de les SS de Donau (que volia dir Danubi en alemany) entre d'altres càrrecs que denotaven la importància de Kaltenbrunner a les SS d'Àustria. L'any 1934 va ser detingut per realitzar activitats en contra del govern d'Engelbert Dollfuß⁶, va ser enviat juntament amb altres nazis al camp de presoners de Kaiserstenbruch. Sembla ser que durant la seva estança com a presoner a aquest camp va encapçalar una vaga de gana que va obligar al govern

⁶ Engelbert Dollfuß va ser canceller d'Àustria entre 1932 i 1934. Va ser ministre d'agricultura, sector que era la seva especialitat, en diverses ocasions, era d'ideologia social cristiana.

austríac a alliberar fins a 490 presoners nazis. Per acabar l'any es va casar amb Elisabeth Eder amb la que tindria tres fills, als quals s'han de sumar els fills que tindria amb la seva amant Gisela von Westarp amb la que tindria 2 fills bessons. Després de ser alliberat, durant el mateix any encara, va ser detingut per alta traïció tot i que no es va poder comprovar per falta de proves i tan sols va passar sis mesos a la presó.

Durant l'any 1937 va rebre l'ascens per part de Heinrich Himmler i va convertir-se en el *gruppenführer*⁷ de les SS d'Àustria i també cap de la policia de Viena. Amb el pas del temps va continuar pujant posicions en el partit nazi molt ràpidament, va ser nomenat secretari d'Estat de Seguretat del govern nazi. En 1939 va ocupar un escó al Reichstag, essent nomenat cap superior de les SS austríaques i cap de policia de l'Alt i del Baix Danubi. Va estar treballant durant un temps en tasques com la creació de camps de concentració (un exemple seria el de **Mauthausen**) i va crear l'Oficina Central per l'Emigració jueva, que seria dirigida per Adolf Eichmann, tractant d'enxampar a les persones o grups que anaven en contra del que la ideologia nazi dictava. Quan Reinhard Heydrich⁸ va ser assassinat (1942), Kaltenbrunner va ser nomenat cap del Servei de Seguretat, on començaria a controlar la Gestapo i el sistema de camps de concentració. A principis de l'any 1943 Himmler li confiaria el comandament des de l'Oficina Central de Seguretat del Reich on va passar a ser la mà dreta de Himmler. Pot ser Kaltenbrunner no era el més intel·ligent però compensava aquesta deficiència amb molt de treball.

A finals d'aquest any Kaltenbrunner va idear el "l'Operació Long Jump"⁹ la qual no va tenir èxit al ser descoberta.

Després de l'intent d'assassinat¹⁰ que va patir Hitler, Kaltenbrunner com a responsable de la Seguretat del Reich va ser l'encarregat de dirigir les investigacions, fet que va provocar el reconeixement de Hitler, que segons es deia tenia por de Kaltenbrunner degut a la seva complexió i les faccions de la seva cara.

⁷ El terme *gruppenführer* volia dir "cap de grup" i, va ser utilitzat durant la Segona Guerra Mundial per part de les organitzacions nazis

⁸ Reinhard Heydrich, conegut entre els seus homes de les SS com "la bèstia rossa" per les atrocitats que cometia, va ser el segon al cap de les SS, a més de ser nomenat cap de la Gestapo i dirigir l'Oficina Central del Reich.

⁹ L'Operació Long Jump constava d'un pla que consistia en assassinar als tres líders aliats, Stalin, Roosevelt i Winston Churchill, a la Conferència de Teheran l'any 1943.

¹⁰ L'atemptat del 20 de juliol de 1944 va ser un intent d'assassinat al führer per part de les reserves de l'exèrcit alemany comandat per Claus von Stauffenberg.

Al desembre de 1944 va rebre la Creu de Cavaller pels seus serveis al Reich i va ascendir a general de les Waffen-SS. Amb el començament de la caiguda de les forces de l'eix, va ser nomenat comandant de les tropes alemanyes que quedaven al sud, per part de Himmler, fet que seria més simbòlic que res, degut a que es començava a produir la caiguda militar als exercits nazis. Quan Kaltenbrunner es va adonar de que la guerra era perduda va sortir d'Alemanya i va anar cap a Àustria on tractaria de negociar una rendició amistosa amb els aliats i no ho aconseguiria. En veuren la difícil situació en la qual es trobava va tractar de fer-se passar per metge però, va ser capturat per tropes dels Estats Units d'Amèrica a causa de que la seva amant que el va reconèixer, el va cridar pel seu nom i va ser detingut i va haver de ser jutjat als judicis de Nuremberg. Va ser acusat de crims contra la Pau, contra la Humanitat i per crims de guerra. *Van ser determinants les proves que va aportar Francesc Boix per tal de demostrar els crims que s'havien comès.* L'al·legació principal de la defensa era el desconeixement del que passava i que tan sols es complien ordres dels seus superiors. Durant les primeres sessions del judici va patir algunes hemorràgies i per part de la defensa es va demanar que fos absolt per problemes de salut, però va ser denegada pel fet que s'estava recuperant. Finalment va ser inculpat per crims de guerra i crims contra la humanitat però no contra la Pau, es va determinar que devia ser executat el dia 1 d'octubre de 1946, i així va ocórrer va ser executat a la forca a la 1.36 hores del dia 1 d'octubre.

Imatge d'Ernst Kaltenbrunner als judicis de Nuremberg

3.2 Orígens del nazisme i del feixisme

Per parlar de l'origen del feixisme hem de contextualitzar la situació que envoltava l'origen d'aquesta ideologia, per començar es parlarà la Primera Guerra Mundial i s'anirà avançant en el temps fins a arribar a l'arribada de Hitler al poder.

-Primera Guerra Mundial o Gran Guerra

Tot començaria a la primera Guerra Mundial o la Gran Guerra (1914-1918) o una miqueta abans en l'Imperialisme¹¹; un Imperialisme al que Lenin dedicaria un llibre en el que el seu títol defineix perfectament de que es tracta : *L'Imperialisme fase superior del feixisme*. L'Imperialisme portat a terme per part de la gran majoria dels grans imperis europeus del moment (Imperi Britànic, França, com els més importants); en canvi una gran potència, Alemanya va arribar tard a aquest repartiment territorial i reclamaven el que els hi pertanyia, segons ells.

L'any 1885 es va produir la Conferència de Berlín ¹²on es volien resoldre els problemes que havia ocasionat la colonització d'Àfrica, la causa de que Alemanya arribés tard a aquesta repartició va ser la unificació d'aquest gran imperi que en aquells moments estava dividit en 39 estats, el fundador d'aquest nou estat va ser Otto von Bismarck¹³. Les conclusions que es van treure d'aquesta conferència van ser que per a controlar un territori colonial s'havien de complir uns requisits i, el primer de tots seria l'ocupació efectiva del territori i l'acceptació de l'ocupació per part de la resta de potències colonials.

Després de que els problemes previs a la Conferència de Berlín persistissin es va produir la Gran Guerra o la Primera Guerra Mundial. Va ser causada per diversos factors entre ells, la rivalitat entre les potències colonials, també perquè es definien dos grans grups o blocs d'aliances entre els estats europeus, per una banda estava el que es va anomenar la Triple Entesa, formada per l'Imperi Britànic, l'Imperi Francès i l'Imperi Rus (més tard s'unirien altres potències) i per

¹¹ Imperialisme: Conquesta de territoris de fora d'Europa per part de les grans potències europees per tal d'explotar-les i/o administrar-les. Aquesta conquesta posteriorment podia ser administrada amb absolut domini o bé podria establir una colònia, que podia ser de dos tipus, una on l'administració de la colònia es portés directament des de la metròpoli i l'altre un protectorat on les potències colonials deixen l'administració a mans del poble indígena ,encara que tenen control sobre les decisions.

¹² Conferència de Berlín reunió organitzada però Otto von Bismarck, per tractar de resoldre els problemes d'Àfrica i resoldre la seva repartició.

¹³ Otto von Bismarck va ser l'encarregat de portar a terme la unificació alemanya va ser conegut com el "Canceller de ferro"

altra banda la triple Aliança formada per Austro-Hongria, la recentment unificada Alemanya, l'Imperi Otomà i Bulgària. Entre Alemanya i França havia una enemistat prèvia a causa de la pèrdua d'Alsàcia-Lorena, Alemanya també mantenia una enemistat amb l'Imperi Britànic però aquest era a causa de la competència que es feien entre ells i entre Austro-Hongria i Rússia per el domini dels Balcans. Els objectius que tenien per una banda la Triple Entesa era eliminar a Alemanya del repartiment territorial, i l'objectiu d'Alemanya era conquerir el *lebensraum*¹⁴ o espai vital pertanyent a Alemanya. En aquells moments el nacionalisme va ser un factor important, una de les característiques de la Gran Guerra va ser l'allistament massiu de tropes, a diferència que a la Segona Guerra Mundial. La causa que va fer que esclatés la guerra va se l'atemptat el 29 de juny de 1914 contra el príncep hereu Francesc Ferran d'Àustria, sembla ser que l'autor de l'atemptat va ser Gavrilo Princip¹⁵anarquista que formava part de l'organització *la Mà Negra*. La guerra es va dividir en diverses etapes el primer any (1914-1915) va ser una guerra de moviments i la resta de guerra va ser una guerra de posicions o de trinxeres.

Imatge representativa de la guerra de trinxeres.

¹⁴ La paraula *lebensraum* va ser un terme alemany per anomenar l'espai que es considerava vital per als alemanys i que els hi pertanyia. Aquest terme també seria empleat per Adolf Hitler per justificar el seu projecte del Tercer Reich.

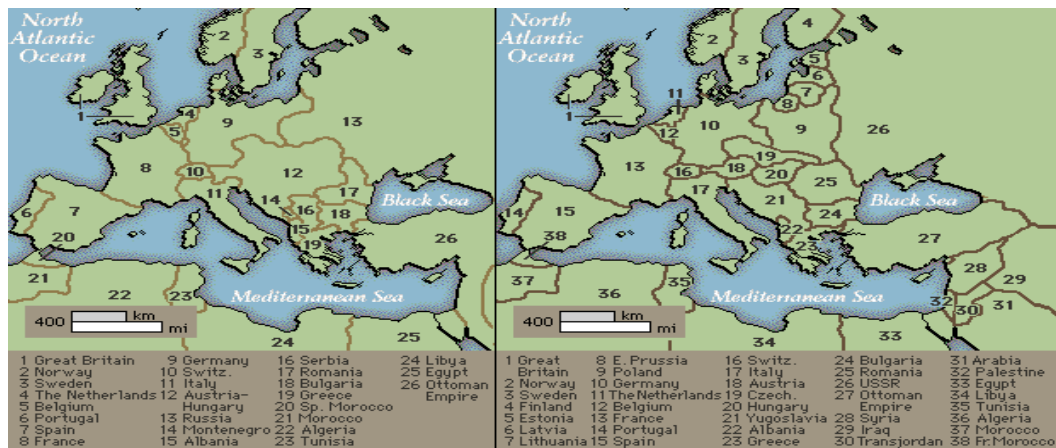
¹⁵ Gavrilo Princip va ser un anarquista que formava part de l'organització *Mlada Bosna* (Jove Bòsnia) una organització que defensava l'ús de la violència per tal que l'Imperi austrohongarès **abandonés** Bòsnia per unificar-se amb Sèrbia. Va ser un grup subordinat de la coneguda *Mà Negra*

Per primer cop en la història es van fer servir unes armes molt destructives com són els tancs, l'aviació, els submarins, les metralladores o fins i tot els gasos ¹⁶.

Durant la Guerra de moviments Alemanya va intentar executar el que ells van anomenar el Pla Schieffen que consistia en envair els països baixos, seguidament Bèlgica fins a arribar a França, però van haver de dividir les tropes a causa de l'atac rus a l'est. Alemanya va establir un altre front a l'Orient i a més a més es van produir dues entrades a la guerra: Itàlia (que aniria canviant de bàndol segons els interessos) i l'Imperi Otomà que va entrar en el bàndol de la Triple Aliança. En la fase de posicions la guerra es va estendre per tot el món (colònies en territoris externs a Europa), a l'abril de 1917 els Estats Units d'Amèrica van entrar a la guerra, a causa del enfonsament del vaixell britànic Lusitana l'any 1915 en el qual viatjaven persones estatunidenques ja que el vaixell feia un trajecte que passava per Nova York i anava fins a Liverpool. Aquest fet va crear un gran malestar als Estats Units d'Amèrica i va provocar l'entrada a la guerra dos anys després. A l'octubre del mateix any 1917, es va produir la Revolució Russa que tindria gran importància en l'origen del feixisme. La Revolució Russa va ser encapçalada per Vladimir Lenin¹⁷. Després d'haver-se produït aquesta, Rússia va abandonar la guerra. Per primer cop en la història un estat tindria un govern del proletariat. La guerra va acabar l'11 de novembre de 1918. Les conseqüències de la Revolució Russa van fer que Rússia passés a ser un estat socialista on el proletariat fos al poder i passaria a anomenar-se URSS (Unió de Repúbliques Socialistes Soviètiques) que seguiria vigent fins l'any 1991. Els guanyadors de la guerra van ser els Estats Units d'Amèrica, recentment units a aquesta, l'Imperi Britànic, l'Imperi Francès i Itàlia. En quant als perdedors de la guerra, van patir algunes conseqüències, com per exemple Austro-Hongria va quedar desintegrada en Estats independents, com també li passaria a l'Imperi Otomà; en canvi, Alemanya va perdre Alsàcia-Lorena i les seves colònies van ser repartides.

¹⁶ Els gasos que es van fer servir van anar des dels gasos lacrimògens o els gasos mostasses que incapacitaven a l'enemic però es va fer servir per primer cop el gas fosgen que arribava a matar als enemics.

¹⁷ Vladimir Lenin va ser el polític, revolucionari i comunista rus que va encapçalar la Revolució Russa, liderant el sector bolxevic del Partit Obrer Socialdemòcrata de Rússia.

Mapa d'Europa i del nord d'Àfrica que mostra l'abans i el després de la Primera Guerra Mundial

-Període d'entreguerres

En aquest període ubicat entre la Primera i la Segona Guerra Mundial cal esmentar les conseqüències que va portar la Gran Guerra a banda de les esmentades als països participants a la guerra. Després de la Gran Guerra Europa va quedar destrossada i va haver de dependre dels préstecs que els Estats Units d'Amèrica van donar a Europa (després de la Primera Guerra Mundial els Estats Units d'Amèrica es van convertir en una de les potències més grans del món). Una de les conseqüències més importants de la Gran Guerra va ser el Tractat de Versalles, que entre d'altres coses dins d'aquest tractat, signat el 28 de juny de 1919 a la conferència de Pau de Paris¹⁸, es va establir la creació de la Societat de Nacions¹⁹, però *el més importat d'aquest tractat es d'humiliació que patiria Alemanya. En el Tractat de Versalles s'establiria la desmilitarització de l'exèrcit alemany, la pèrdua de totes les seves colònies i a més havia de pagar una indemnització de Guerra (fet que culpava de la guerra directament a Alemanya).* En quant a la situació del món en aquell moment trobem per primer cop a Rússia o millor dit a l'URSS el primer estat amb un govern socialista, és a dir, un govern del proletariat que s'establí al món com a alternativa al capitalisme. Aquesta alternativa no agradava gens ni mica als empresaris de la resta del món, en canvi, els obrers mantenien l'esperança de poder viure en un estat socialista. En quant a l'economia durant els anys 20 trobem una expansió econòmica, com abans havia esmentat els Estats Units d'Amèrica van donar préstecs a Europa utilitzats per la

¹⁸ Conferència de Pau de Paris, va ser una conferència organitzada pels guanyadors (Triple Entesa) de la Primera Guerra Mundial per establir les condicions de Pau amb el bàndol derrotat (Triple Aliança)

¹⁹ La Societat de Nacions va ser un organisme internacional per tal de mantenir la pau i restablir i reorganitzar les relacions internacionals posteriors a la Gran Guerra.

reconstrucció cosa que va fer que augmentés la mà d'obra i els salaris van pujar, el problema es va produir quan va haver sobreproducció, van baixar el valor de les vendes aleshores es va produir el crack del 29 ²⁰, Europa va haver de retornar els préstecs que els Estats Units d'Amèrica els hi havia donat, van parar la reconstrucció d'Europa, va baixar la demanda de mà d'obra i va pujar l'atur. El crack del 29 va suposar el final de l'expansió econòmica i va donar inici a l'etapa de la Gran Depressió. Durant aquesta etapa en que l'atur era tan gran la gent es plantejava possibles solucions, els obrers veien amb bons ulls el fet d'unir-se al comunisme, en canvi l'empresari que tenia por del comunisme havia de pensar en una altre solució.

-L'origen del Feixisme

Una teoria de l'origen del feixisme que té sentit després de veure tot el que he explicat anteriorment seria que, la unió de les classes mitjanes empobrides més la por dels mateixos i, de les classes més altes a la revolució obrera van donar com a resultat la recerca d'un sistema polític que posés orde i fes front a la creixent ideologia comunista. Algunes de les característiques del feixisme anaven en contra de la democràcia, també anava en contra dels intel·lectuals i, de la raó en definitiva, eren xenòfobs, també anaven contra el liberalisme i s'oposaven a la ideologia de Karl Marx ²¹i Friedrich Engels²², autors del *Manifest Comunista*²³ que va donar origen al comunisme com a ideologia política.

El primer feixisme d'Europa va ser el de Benito Mussolini ²⁴a Itàlia, causat entre d'altres coses, per les conseqüències que va deixar a la Gran Guerra, una d'elles va ser el que els italians van anomenar *Vittoria Mutilata*, terme que feia referència a que la Triple Entesa no va donar a Itàlia les terres que li va prometre en el secret Tractat de Londres on s'establien un seguit de territoris que serien donats a Itàlia en acabar la guerra però que serien anul·lats amb el Tractat de Versalles. Itàlia a la

²⁰ El crack del 29 va ser la caiguda més gran de la història fins aquell moment del mercat de valors dels Estats Units tenint una repercussió global, va originar la crisi dels 30 o la Gran Depressió.

²¹ Karl Marx va ser un filòsof militant a les files del partit comunista d'Alemanya al que se l'atribueixen obres com el *Manifest Comunista*

²² Friedrich Engels va ser un filòsof i revolucionari alemany amic de Karl Marx, va ser coautor amb Marx d'obres que van marcar l'inici del comunisme, el socialisme o el sindicalisme.

²³ *Manifest Comunista*, publicat l'any 1848, s'expliquen les idees que van donar origen al comunisme, socialisme o també conegut amb el nom de Marxisme en honor a un dels seus autors.

²⁴ Benito Almicare Andrea Mussolini va ser un periodista i polític socialista fins després d'haver anat a la guerra, quan va tornar de la guerra es va tornar un dictador feixista.

Postguerra va patir les reivindicacions dels obrers i jornalers a causa de l'atur, aquestes revolucions eren sufocades per part dels *arditis* que eren uns nacionalistes, ex veterans de guerra que estaven dolguts per les terres promeses i finalment no entregades als italians. Finalment Benito Mussolini amb la marxa sobre Roma realitzada entre el 27 i 29 d'octubre de l'any 1922 com a líder del Partit Nacional Feixista va fer possible que arribés al poder i establís una dictadura.

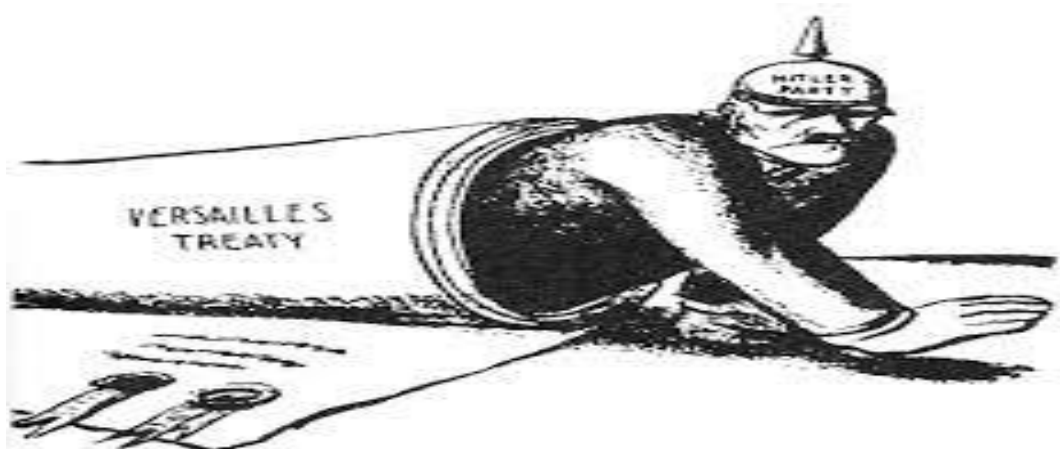
Benito Mussolini dies després de la Marxa sobre Roma

3.3 Nazisme

El nazisme va sorgir també de les conseqüències de la Primer Guerra Mundial. Un grup de comunistes revolucionaris liderats entre d'altres per Rosa de Luxemburg²⁵ van ser els espartaquistes que van sorgir de la divisió del Partit Socialdemòcrata Alemany entre els demòcrates i els que volien una revolució, aquests últims anomenats espartaquistes, apujats pels anomenats "Freikorps" que volia dir cossos lliures, eren veterans de la Gran Guerra, les causes de la revolució entre d'altres raons va ser per el que ells van anomenar "diktat" de Versalles ja que ells no van participar en cap moment en les decisions preses en aquell tractat i tot el que va sortir van ser imposicions cap a l'estat alemany de forma que els responsabilitzava directament a ells de tota la Primera Guerra Mundial, fet que no va semblar just als alemanys. Després de la guerra es va fundar el partit DAP (Partit Obrer

²⁵ Rosa de Luxemburg va ser una dona jueva, teòrica marxista i va formar part del PSD alemany, fins després de la Primera Guerra Mundial que es va unir als espartaquistes, un grup internacional de socialistes revolucionaris.

Alemanya) al que es va unir Adolf Hitler i va passar anomenar-se NSDAP (Partit Nacionalista Obrer Alemany).

Imatge que representa el que sortiria (Adolf Hitler) com a conseqüència del Tractat de Versalles

El partit al principi dels anys 20 va patir un fracàs electoral. L'any 1923 tropes belgues i franceses van ocupar la zona del Ruhr *a causa del impagament del deute imposat al Tractat de Versalles, fet que va desenvolupar en un intent de cop d'Estat per part de Hitler amb l'ajut dels "Freikorps"*. L'intent de cop d'Estat va ser anomenat "Putsch de la cerveseria", produït el mateix any 1923. Finalment va ser un fracàs. Hitler va acabar a la presó. Durant la seva estança a la presó, ja era conegut, va aprofitar per escriure el *Mein Kampf (La meua Batalla)* on s'exposaven els principis de la ideologia nacionalsocialista. El partit va créixer amb la època de la Gran Depressió. Tot va continuar fins que el 30 de gener de l'any 1933 Hitler es nomena canceller al gener i al 27 de febrer es va incendiar el Reichstag, és a dir, el parlament alemany. Hitler va assenyalar com a culpable a un jove comunista holandès anomenat Marinus van der Lubbe, de tal forma que assenyalaria als comunistes responsables del incendi del Reichstag. Amb el Reichstag cremat va poder començar sense cap tipus d'impediment la dictadura Nazi.

Imatge de l'incendi del Reichstag

Poc després d'aquests fets, estant ja Hitler al poder, el 22 de març es va obrir el primer camp de concentració nazi on van ser internats els dissidents polítics, és a dir, la gent que no estava d'acord amb les seves idees. Els seus actes contra el poble jueu van començar el dia 1 d'abril quan va començar a boicotejar negocis dels jueus, posteriorment en la mateixa línia de censurar tot el que anava en la seva contra va cremar escrits jueus i d'altres persones que no fossin afins a la seva ideologia i en el mateix any va prohibir la creació de nous partits a Alemanya, prèviament havia prohibit els ja existents. L'any següent amb la mort de Von Hindenburg²⁶, Hitler va veure com tenia el camí lliure per autoproclamar-se el *führer*²⁷ (líder). Durant l'any 1935 Hitler va continuar amb les seves lleis de marginació a altres grups socials com els testimonis de Jehovàals quals l'1 d'abril de 1935 va començar a assetjar; seguidament el 15 de setembre es van aprovar un seguit de lleis anomenades, Lleis de Nuremberg²⁸, que aïllaven als jueus de la resta d'alemanys. Els països aliats a Alemanya van adoptar polítiques similars. L'any 1936 el poble gitano o romaní també va patir restriccions contra el seu grup social, una notícia molt rellevant va ser el fet de que Heinrich Himmler va ser nomenat el dia 17 de juny *Reichsführer SS*²⁹, que era el grup de combat d'elit de l'Alemanya nazi. El dia 12 de juliol es va inaugurar el camp de Sachsenhausen, que es trobava a prop de Berlín. En el context d'Europa cal dir que entre el 17 i el

²⁶Paul Ludwig Hans Anton von Beneckendorff und von Hindenburg, va ser el Feldmarschall (mariscal de camp) de l'Imperi Alemany i segon president de la República de Weimar, que va ser un període que va anar des del final de la Primera Guerra Mundial fins a l'arribada de Hitler al poder a Alemanya.

²⁷ La paraula alemanya *führer* fa referència a líder; era una paraula que Hitler utilitzava dins del partit nazi des de que Benito Mussolini es proclamés el *duce* (paraula italiana de significat similar) però que Hitler no faria ús en públic fins el 2 d'agost amb la mort de Von Hindenburg.

²⁸ Les lleis de Nuremberg van ser un seguit de lleis aprovades per unanimitat el 15 de setembre de 1935, van ser unes lleis de caràcter racista i antisemita.

²⁹ El terme *Reichsführer SS*, és una paraula alemanya que significa líder de la SS a l'Imperi. L'encarregat d'aquest càrrec va ser Heinrich Himmler.

19 de juliol de 1936 es va donar un cop d'estat de part de l'exèrcit espanyol dirigit pel general Francisco Franco³⁰ en contra del sistema polític instaurat a Espanya en aquell moment, la República. Hitler i Mussolini van donar suport al bàndol de Franco tot i que en el Comitè de no Intervenció³¹ es va pactar que no s'intervindria en la Guerra Civil espanyola. Al mateix any 1936 es van celebrar els Jocs Olímpics a Berlín on el esportista més destacat va ser Jesse Owens³². El 10 d'octubre del mateix any les SS van crear l'Oficina Central per lluitar contra l'homosexualitat i els avortaments. S'estima que aproximadament 15000 homosexuals alemanys van morir als camps de concentració. A l'any 1937 va començar "l'arianització" de la societat i l'economia alemanya, els jueus es van veure obligats, a vendre els seus negocis a preus molt inferiors del seu valor real. El 26 d'abril la Legió Còndor³³ va bombardejar el poble espanyol, Guernica. El 15 de juliol del mateix any es va posar en funcionament el camp de Buchenwald. L'11 de març de 1938 Alemanya va annexionar Àustria al seu territori. Del 6 al 15 de juliol, es va produir la Conferència d'Évian a França, on delegats de fins a 32 països i representants d'organitzacions d'ajut als refugiats tracten com resoldre els problemes que tenen amb la immigració provinent d'Alemanya, països com els Estats Units, entre d'altres, es neguen a suavitzar les restriccions existents per a la immigració. Mentrestant a Espanya es va iniciar el 25 de juliol la Batalla de l'Ebre una de les batalles més dures de tota la guerra civil que duraria fins al Novembre.

El 8 d'agost es va crear el camp de Mauthausen a Àustria. El dia 17 d'agost es va crear un decret en el qual s'establí que tots els jueus nascuts a Alemanya havien d'afegir al seu nom si era home Israel o si era dona Sara. L'1 d'octubre Alemanya va annexionar al seu territori la regió txecoslovaca dels Sudets. El 28 d'octubre el

³⁰Francisco Paulino Hermenegildo Teódulo Franco Bahamonde va ser un militar espanyol impulsor del cop d'Estat produït a Espanya al juliol de l'any 1936.

³¹ El Comitè de no intervenció o Comitè de Londres celebrat el 1936 per iniciativa francesa i anglesa on es volia assegurar de que ningú intervindria en la Guerra Civil espanyola degut a les tensions que hi havia entre els països europeus entre dictadures i democràcies, aquest comitè es va celebrar per tal d'evitar una intervenció a gran escala dels països europeus i acabés sent una cosa més gran que una guerra civil d'un país. El tractat no va ser respectat per Alemanya, Itàlia i Portugal que van donar suport al bàndol franquista i més tard tampoc per la Unió Soviètica que va donar suport al bàndol republicà.

³² James Cleveland Owens més conegut com Jesse Owens va ser un atleta estatunidenc que en els Jocs Olímpics de Berlín va guanyar 4 medalles d'or. Hitler, que tenia l'esperança de que algun dels seus atletes **guanyés** es va quedar sorprès i furiós al mateix temps amb aquest atleta i es va marxar quan tocava l'entrega de medalles.

³³ La Legió Còndor era el nom que rebia la força d'intervenció, majoritàriament, aèria que Alemanya va enviar per donar suport al bàndol franquista.

govern nazi va fer fora als jueus d'origen polonès que vivien a Alemanya, el 9 de novembre es va produir la *nit dels vidres trencats* (de la qual parlarem properament); tres dies després, es va crear un decret que determinava l'expulsió dels jueus de la vida econòmica alemanya; es van tancar tots els negocis amb propietaris jueus. L'any 1939 Alemanya va continuar expansionant el seu territori i el dia 15 de març va ocupar Txecoslovàquia i també Polònia però en aquest cas l'1 de setembre fet que va desencadenar en l'inici de la Segona Guerra Mundial, el mateix dia es va començar el programa que tindria com a objectiu exterminar a 70000 deficients mentals a Alemanya. Dos dies després, Gran Bretanya, França, l'Índia, Austràlia i Nova Zelanda van declarar la guerra a Alemanya. En el marc europeu, l'1 d'Abril va acabar la Guerra Civil espanyola, aproximadament uns 500000 refugiats republicans van marxar cap a França, també cal dir que el 23 d'agost Alemanya i la URSS van signar el pacte de no agressió Molotov-Ribbentrop³⁴. El 15 de maig del mateix any es va fer un camp per a dones a Ravensbrück, Alemanya. L'any 1940 va ser un any amb grans conflictes bèl·lics, el primer pas que va donar Alemanya va ser conquerir el 9 d'abril Dinamarca i Noruega, al mes següent, concretament el 10 de maig, va envair Holanda, Bèlgica i França. El 20 de maig va entrar en funcionament un dels camps de concentració més populars, el que es troba a Auschwitz en aquest cas el camp de concentració d'Auschwitz I a Polònia. El 10 de juny Itàlia va posar-se del bàndol alemany a la guerra, mentrestant Alemanya i França van signar, el 22 de juny, un armistici que seria la suspensió temporal de les agressions degut a que el nord de França estava ocupat pels alemanys i les regions d'Alsàcia i Lorena van ser annexionades a territori alemany en canvi el sud va continuar sense ser ocupat liderat pel mariscal Pétain³⁵, es va establir la capital a Vichy, aquesta França va col·laborar activament amb els nazis. Un dia després del signament de l'armistici Hitler va visitar París per celebrar la victòria contra França. Va visitar llocs emblemàtics de la ciutat com l'Òpera de París i l'Arc del Triomf entre d'altres però el lloc de París més emblemàtic de tots era la Torre Eiffel.

³⁴ El pacte Molotov-Ribbentrop va ser un pacte de no agressió realitzat entre Alemanya i l'URSS on es van comprometre a repartir-se l'Europa Oriental.

³⁵ Henri Philippe Benoni Omer Joseph Pétain va ser cap d'estat de la França amb capital a Vichy des de l'11 de juliol de 1940 fins al 25 d'agost de 1944. La seva conducta col·laboracionista amb els nazis li costaria la condemna de mort que finalment seria commutada amb la cadena perpetua.

Hitler passejant per París

El 13 d'agost va donar inici la batalla d'Anglaterra, en la qual els alemanys van pensar un pla per poder atacar amb èxit a l'estat britànic, degut a que Hitler sabia que la *Royal Navy*³⁶ era superior que la *Kriegsmarine*³⁷ i que si anava de front armada contraarmada, la *Kriegsmarine* seria destrossada per la *Royal Navy*. Va pensar que el millor que podia fer era seguir l'operació Lleó Marí que consistia en un pla ideat pel comandant de la *Luftwaffe*³⁸ i segon home del *III Reich*³⁹, Hermann Göring⁴⁰, el qual fins al moment solament havia aconseguit victòries amb molta superioritat en front dels seus enemics i per tant estava pletòric, volia aprofitar la superioritat aèria que tenia per tal de guanyar a la RAF⁴¹. Amb el que Hermann Göring no comptava era amb l'ús per part britànica del radar⁴² que permetia als britànics localitzar on estaven els avions alemanys. Aquesta batalla va suposar una victòria decisiva en el transcurs de la guerra, ja que durant aquest transcurs de temps, Alemanya havia començat a envair a la Unió Soviètica el 22

³⁶ La *Royal Navy* és la força armada britànica que va ser una de les armades més poderoses de la Segona Guerra Mundial. Va ser l'armada dels Estats Units d'Amèrica la que la va superar després de la Segona Guerra Mundial, durant la guerra freda.

³⁷ La *Kriegsmarine* va ser la força armada del *III Reich* entre 1935 i 1945, va tenir gran importància a la Segona Guerra Mundial i també va ser important en la Guerra Civil espanyola.

³⁸ La paraula *Luftwaffe* en alemany vol dir arma aèria literalment, va ser la força aèria de l'exercit nazi

³⁹ *III Reich* vol dir "tercer imperi", com va anomenar Hitler a la seva Alemanya nazi, prèviament s'havia passat per dos *Reich*, el primer va ser amb el Sacre Imperi Romà Germànic l'any 962 que duraria deu segles (1806) i el segon, previ al tercer Reich de l'Alemanya nazi va ser durant la unificació alemanya, va acabar amb la Gran Guerra.

⁴⁰ Hermann Göring va ser un destacat polític i militar durant l'Alemanya nazi afiliat al partit, va ser comandant suprem de la *Luftwaffe*.

⁴¹ Royal Air Force (RAF) és el nom amb el qual es anomenada la força aèria Britànica una de les més antigues del món.

⁴² El radar és un sistema d'ones electromagnètiques que serveix per mesurar distàncies, altituds, direccions i velocitats tant d'objectes estàtics com d'objectes en moviment.

de juny de l'any 1941, fet que vol dir que l'Imperi Britànic va aguantar durant un any sencer ell sol contra l'Alemanya nazi fet que, Hitler no esperava i, finalment es va veure en una situació en la que tenia dos fronts oberts, fet que no agradava gens ni mica al dictador alemany. Mentrestant el 6 d'agost 398 republicans arribaren a Mauthausen. Un mes després, el 13 de setembre Serrano Súñer es va reunir amb Adolf Hitler per tal de declarar apàtrides a tots els exiliats republicans d'origen espanyol. El 27 de setembre, Alemanya, Itàlia i Japó van signar el pacte tripartit o el pacte de les potències de l'eix, a més es va establir el gueto⁴³ de Varsòvia amb una població al voltant de les 350000 persones. El 23 d'octubre de 1940 va ser marcat per visites internacionals, la visita de Hitler a Franco a Hendaia, i Heinrich Himmler va visitar Barcelona. A l'any 1941 a part de la batalla amb Anglaterra i l'URSS, Alemanya va envair Grècia i Iugoslàvia el 6 d'abril. El 31 de juliol Reinhard Heydrich⁴⁴, va iniciar la operació Reinhard, nom que van donar al pla d'assassinar els jueus polonesos, va ser el responsable de la mort 1700000 de jueus. El 18 d'agost s'inaugura el camp de concentració per als jueus detinguts a França, al mateix temps a Polònia es va construir el primer camp d'extermini, més concretament a Belzec, va entrar en funcionament el 17 de març de 1942. El 3 de setembre es van fer les primeres proves de gassejats amb Zyklom B ⁴⁵a Auschwitz, les víctimes d'aquests experiments eren presos soviètics, a l'octubre es va construir el cap de Majdanec, per als presoners de guerra polonesos, posteriorment passaria a ser un camp de concentració al 1943, també es va iniciar la construcció del camp d'extermini Auschwitz II, al mes següent es va inaugurar el camp de concentració de Theresienstadt, a Txecoslovàquia. Mentrestant la guerra amb la URSS continuava i la seva contraofensiva no es va fer esperar, va ser llançada el 6 de desembre fet que va frenar els plans d'expansió nazis. El dia 7 de desembre es va produir l'atac japonès a Pearl Harbor, a Hawaii, els Estats Units van entrar a la Segona Guerra Mundial en el bàndol dels aliats. Un cop fetes les proves amb els gasos van iniciar les operacions d'extermini amb gas

⁴³ Un gueto és un àrea separada de la resta per a que visquin grups de persones determinats.

⁴⁴Reinhard Tristan Eugen Heydrich, va ser el segon al cap de les SS, va ser nomenat cap de la Gestapo i fins i tot va dirigir la Oficina Central de Seguretat del Reich.

⁴⁵ El gas Zyklom B va ser el gas empleat a base de cianur per matar presos durant la Segona Guerra Mundial, les persones exposades a aquest gas primerament sentien sufocació, posteriorment perdien el control del esfínters i, per tant, defecaven i orinaven sense cap mena de control, a més les dones que estaven passant per la menstruació menstruaven desmesuradament; després d'aquest procés venia la inconsciència, la mort cerebral, el coma i la mort definitiva en uns 20 o 25 minuts.

al camp de Chelmo ubicat a Polònia el dia 8 de desembre. Amb l'entrada dels Estats Units a la guerra en el bàndol aliat Alemanya va declarar-li la guerra. L'any següent va donar inici a la Conferència de Wansee, a Alemanya la *Solució final* (més endavant serà explicada) . Al març d'aquest any es van produir més gasejos a Auschwitz i es va fer la primera deportació massiva de jueus al camp Belzec, (va ser la major deportació de tota la operació Reinhard) uns 435000 jueus van ser gasejats entre el 17 de març i el 31 de desembre d'aquell any, a més es va produir moviments des de Drancy (camp dedicat als jueus detinguts a França) fins a Auschwitz. El 4 de juny els Estats Units d'Amèrica vencen al Japó a Midway, una setmana després s'estableix el tercer camp de concentració d'Auschwitz on s'instal·la la empresa IG Farben⁴⁶, el 4 de juliol es va començar a gasejar de forma massiva als jueus a Auschwitz II. La guerra entre Alemanya i l'URSS continuava i en aquesta ocasió el 28 de juny, Alemanya va llençar una ofensiva contra el Caucas i Stalingrad a la qual respondria l'URSS el 19 de novembre, el sisè exercit alemany era encerclat per les tropes soviètiques, finalment es rendiria el dia 2 de febrer de 1943. Mentrestant a França el 16 de juliol de 1942 va ser realitzada la Batuda del Velòdrom d'Hivern de París⁴⁷, on es van arrestar 12834 persones. L'11 de novembre França va conquerir el que quedava de França. El 22 de juliol es va produir la deportació massiva de jueus des del gueto de Varsòvia fins a al camp de Treblinka on serien gasejats al dia següent. El 4 de novembre va finalitzar la primera Batalla d'El Alamein⁴⁸, alemanys i italians són expulsats pels britànics i retornen a Tunísia. Un parell de dies després es produeix un desembarcament angloamericà al nord d'Àfrica, aquesta batalla al nord d'Àfrica continuaria fins que el 13 de maig les tropes germanoitalianes es rendeixen a Tunísia. El 16 de juliol finalitzaria la Batalla de Kursk⁴⁹, que seria l'última ofensiva alemanya al front est. Uns mesos (19 d'abril) abans es van produir revoltes al gueto de Varsòvia, els últims 70000 jueus de la ciutat van ser executats. A principis de setembre els aliats van conquerir Itàlia i aquesta es va rendir enfront dels aliats.

⁴⁶ IG Farben va ser un conglomerat de companyies químiques encarregades de produir el gas Zyklon B.

⁴⁷ La Batuda del Velòdrom d'Hivern a París va ser la batuda més important realitzada a França contra els jueus, els presos van anar a camps de concentració com el de Drancy.

⁴⁸ La Batalla d'El Alamein va ser una batalla de la campanya del desert occidental entre les potències de l'eix contra els aliats.

⁴⁹ La Batalla de Kursk va ser una batalla que enfrontava l'exercit soviètic contra l'exercit nazi, es considerada com una de les batalles més grans de la història, les tropes nazis farien l'últim esforç i fracassarien en l'intent d'envair el territori de l'URSS.

L'any 1944 va suposar la conquesta alemanya d'Hongria i la posterior deportació massiva de jueus hongaresos. El 6 de juny de 1944 es va produir una de les parts més populars de la guerra, el desembarcament de Normandia⁵⁰ per part del bàndol aliat. El 22 de juny els soviètics van iniciar una gran ofensiva que va expulsar als alemanys i va arribar fins a Varsòvia. Van començar a evacuar-se camps de forma forçosa en un procés anomenat com les “Marxes de la Mort”⁵¹. El 23 d'agost s'aconsegueix alliberar el camp d'internament de Drancy i posteriorment (25 d'agost) s'alliberaria París. El 2 d'octubre la ciutat de Varsòvia es va intentar revoltar contra els nazis⁵², el resultat va ser nefast, van morir 250000 persones i la ciutat va quedar arrasada completament. A Espanya un grup de comunistes van iniciar l'Operació Reconquesta⁵³ començant per la Val d'Aran i l'intent d'enderrocar el règim de Franco; l'operació va ser un fracàs. El 1945 va començar amb l'alliberament d'Auschwitz el dia 27 de gener per part soviètica, el 29 d'abril va ser alliberat Dachau, un dia després (30 d'abril) Hitler es va suïcidar al seu búnquer a Berlín, el mateix dia va ser alliberat per part soviètica el camp de Ravensbrück. El 5 de maig va ser alliberat Mauthausen pels nord-americans, tres dies després es va rendir oficialment Alemanya. El 2 de setembre s'acaba la Segona Guerra Mundial amb la rendició oficial de Japó. El 20 de novembre es va establir el Tribunal Internacional format per integrants dels Estats Units, Anglaterra, França i Rússia. Comença el judici de Nuremberg⁵⁴. El dia 28 i 29 de gener de 1946 Francesc Boix va declarar als judicis de Nuremberg amb fotografies que van servir de prova contra alguns oficials nazis, que van ser condemnats per crims contra la humanitat i van ser sentenciats a mort.

⁵⁰ El desembarcament de Normandia va ser l'operació portada a terme pel bàndol aliat en la qual van decidir realitzar un assalt primerament aeri i posteriorment un desembarcament de tropes que va suposar que, a finals d'agost, les tropes aliades a territori francès es comptessin per més de 3 milions.

⁵¹ Les Marxes de la Mort realitzades pels nazis són un procés de transportar presoners de camps de concentració exteriors cap a camps més interiors.

⁵² La Insurrecció de Varsòvia va ser un intent d'aixecament de la ciutat contra els nazis. La ciutat va aguantar 63 dies l'assetjament nazi però sense cap suport aliat va haver de rendir-se enfront d'un exèrcit millor preparat que ells; es va saldar amb la mort de 250000 persones i la destrucció quasi total de la ciutat.

⁵³ L'Operació Reconquesta va ser un intent de la Unión Nacional Española (UNE) liderada pel Partit Comunista d'Espanya per provocar una revolució popular contra el règim de Franco. Va ser un fracàs.

⁵⁴ Els judicis de Nuremberg van ser el processos jurisdiccionals empresos pel bàndol aliat per jutjar els crims comesos pels nazis durant la Segona Guerra Mundial.

Imatge dels Judicis de Nuremberg.

3.4 La nit dels vidres trencats

Tot va començar el 9 de novembre de 1938 quan el jueu Herschel Feibel Grynszpan⁵⁵ va assassinar a un secretari de l'ambaixada alemanya a França, Ernst Eduard vom Rath⁵⁶. Aquesta notícia va ressonar a Alemanya fet que va desembocar en aquesta terrible nit en la qual els alemanys antisemites, orquestrats pel partit nazi encapçalat per Hitler i Goebbels⁵⁷, van començar a atemptar contra els jueus i contra tot tipus d'establiment com sinagogues, negocis jueus; van saquejar cases, escoles i fins i tot cementiris.

Aquesta terrible nit es va saldar amb més d'una centena de jueus morts i més de 30000 jueus que van ser empresonats i poc temps després enviats a camps de concentració.⁵⁸ Entre els següents dies es van destruir més de 200 sinagogues i més de 7000 botigues de propietat jueva.

⁵⁵Herschel Feibel Grynszpan va ser un jueu nascut a Polònia que va atemptar contra un diplomàtic alemany fet que va desencadenar la nit dels vidres trencats.

⁵⁶Ernst Eduard vom Rath va ser un secretari alemany que treballava a l'ambaixada francesa i va patir un atemptat, fet que va servir als nazis com a pretext per a iniciar la nit dels vidres trencats.

⁵⁷Paul Joseph Goebbels va ser un polític important en la etapa de l'Alemanya nazi, va ser un amic íntim de Hitler

⁵⁸Un camp de concentració és un centre de detenció on s'empresonava a persones pel fet de pertànyer a un col·lectiu concret sense cap mena de judici. El primer camp de concentració nazi va ser el de Dachau.

Incendi de Sinagogues i botigues jueves

Totes aquestes persones jueves que van ser detingudes van ser detingudes pel simple fet de ser jueu, els alemanys van multar a la comunitat jueva d'Alemanya amb mil milions de marcs i fins i tot els hi van fer netejar tot el que s'havia trencat durant aquella terrible nit i van prohibir que poguessin cobrar els diners que les assegurances els hi donaven, el que feia el govern era prohibir aquets pagaments i quedar-se amb els diners d'aquests. Tot aquest odi antisemita del poble nazi, venia provocat per la campanya que portava anys seguint el partit nazi que no solament es volia postular com a alternativa en front del comunisme sinó que també va senyalar al poble jueu com a causant de la terrible crisi que estava patint el poble alemany, degut a la interpretació que feia el partit nacionalsocialista del darwinisme social ⁵⁹ que explica que qui pot sobreviure és solament el més fort, i per als nacionalsocialistes els jueus representaven un raça inferior a la dels alemanys, o millor dit la dels nazis que van parlar de la raça ària, la qual havia de tenir com a objectiu treure's de sobre la raça inferior de la societat ja que l'únic que portaria serien problemes degut a la seva inferioritat. Els que van creure el que deien, van posar com a enemic als jueus i tan sols faltava una excusa com va ser que un jueu atemptés contra la vida d'un alemany per començar la destrucció

⁵⁹ El Darwinisme social és una teoria que defensa la teoria de la evolució que va formular en el seu moment Charles Darwin, però on s'explica que aquesta teoria pot ser aplicada en la societat. Aquesta teoria es basava en la supervivència del més apte i en la selecció natural.

que va provocar aquella terrible nit i posteriorment durant tot l'Holocaust on la població jueva va sortir molt perjudicada. La nit dels vidres trencats va marcar l'inici de l'Holocaust, a partir d'aquest moment la discriminació dirigida cap al poble jueu no va fer més que créixer, les primeres mesures que els nazis van prendre poc després van ser les de limitar els drets de la població jueva.

Fins fa uns anys aquesta era la teoria que es creia certa, i majoritàriament ho és, però l'historiador Armin Fuhrer en un llibre que va publicar, explica la teoria de que la vida del secretari de l'ambaixada alemanya podia haver estat salvada, però Adolf Hitler va ordenar al metge nazi Karl Brandt⁶⁰ que anés a visitar a Ernst Eduard vom Rath per encarregar-se de cuidar-lo. Però sembla que l'ordre que Hitler li havia donat era que s'assegurés que no sortia viu per a que servis com a màrtir i tinguessin l'excusa de l'atac d'un jueu a un alemany per a començar a actuar i per fer que tot el que després van fer semblés justificat.

3.5 La Solució Final d' Adolf Eichmann

La **solució final** va ser el nom que van posar els nazis al pla d'executar un genocidi contra la població jueva, també, més tard passaria a ser més popularment conegut aquest pla amb el nom d'Holocaust. El terme 'Solució final' va ser creat per Adolf Eichmann, va ser un funcionari nazi responsable directe de l'assassinat de milers de jueus.

Adolf Eichmann, nascut a Alemanya l'any 1906 va començar a sentir interès pel partit que encapçalava Adolf Hitler, d'aquesta manera primerament l'any 1932 es va afiliar al partit nazi austríac i dos anys més tard va ser traslladat a Berlín.

Era un home que es prenia seriosament el seu treball i li donava importància a complir amb el que li manaven i complir amb les expectatives que li marcaven els seus superiors, tractés del que

Fotografia d'Adolf Eichmann.

⁶⁰ Karl Brandt va ser un metge i un criminal nazi que treballava com a metge personal d'Adolf Hitler.

tractés el treball que hagués de fer. De fet aquest va ser un dels arguments que va fer seguir a l'hora de defensar-se de les acusacions que va rebre dient que ell l'única cosa que feia era acatar els ordres que els seus superiors li manaven, però el que era cert és que, fins i tot, més d'un cop es va enfrontar amb els seus superiors pel fet de que ell estava convençut de la seva idea, la solució final, i fins i tot quan els seus superiors van començar a deixar d'ordenar assassinats a gran escala de jueus, ell va seguir ordenant que aquestes atrocitats es continuessin fent, per tant la seva defensa no era gens verídica.

Quan la guerra va concloure, Adolf Eichmann va ser capturat per l'armada dels Estats Units, els quals no sabien qui era, i ell aprofitant aquest factor es va fer passar per altra persona anomenada Otto Eckman. L'any 1946 va escapar de la custòdia nord americana i va tornar a Alemanya, poc després va anar a Itàlia on es va fer passar per un refugiat anomenat Ricardo Klement. A l'any 1950 va marxar cap a Argentina, i va passar els següents 10 anys allà treballant on podia, fins i tot quan va poder va portar a la seva família.

A finals dels anys 50 van localitzar-lo i es va organitzar un pla que constava de portar-lo a Israel, la operació va ser anomenada Operació Garibaldi. Finalment el 15 de juliol de 1960 va ser capturat i el van portar cap a Israel on va ser jutjat. Tot i que va intentar exculpar-se dient que ell solament complia ordres dels seus superiors, no va aconseguir que el declarassin culpable i responsable de tots els crims que havia comès.

Finalment el veredict va dictaminar que Eichmann va ser el responsable de la deportació de molts jueus a camps d'extermini entre d'altres crims dels quals va ser culpable. Eichmann va ser condemnat a mort. Va morir penjat a una presó de Tel Aviv i va ser incinerat. Les seves restes van ser llançades al fons del mar Mediterrani amb un vaixell de l'armada d'Israel, per a que cap neonazi anés a la seva tomba i el tingués com a símbol representatiu de la seva ideologia.

3.6 Hannah Arendt i Adolf Eichmann

Durant el judici a Jerusalem d' Adolf Eichmann, una revista estatounidenca va escollir a una filòsofa jueva d'origen alemany per tal que cobrés la notícia; aquesta filòsofa va ser Hannah Arendt que era coneguda per un llibre que havia escrit anteriorment anomenat *Los orígenes del totalitarismo* ⁶¹. Després d'haver presenciat el judici va escriure un llibre anomenat *Eichmann en Jerusalén: Un estudio sobre la banalidad del mal* ⁶², un llibre que va provocar les felicitacions cap a l'autora, en alguns, però sobretot va crear enemistat amb la gran majoria.

A l'obra *Eichmann en Jerusalén: Un estudio sobre la banalidad del mal*, Hannah Arendt escriu:

“El año 1932 fue decisivo en la vida de Eichmann. En el mes de abril ingresó en el Partido Nacionalsocialista y en las SS, a propuesta de Ernest Kaltenbrunner⁶³, joven abogado de Linz que, más tarde llegaría a ser jefe de la Oficina Central de Seguridad del Reich, es decir, de la Reichssicherheitshauptamt o RSHA...Durante el juicio, Eichmann causó la impresión de ser un típico individuo de la clase media baja...Claro indicio de su personal descenso en la escala social lo es que mientras su padre sostenía relaciones de amistad, de igual a igual, con el padre de

⁶¹*Los orígenes del Totalitarismo* va ser un llibre escrit per Hannah Arendt que analitzava els dos moviments totalitaristes del segle XX el nazisme i l'estalinisme.

⁶²*Eichmann en Jerusalén: Un estudio sobre la banalidad del mal* va ser un altre llibre escrit per Hannah Arendt, escrit posteriorment del judici d'Eichmann.

⁶³ Com ja s'ha esmentat anteriorment en aquest mateix treball de recerca, per a l'acusació de Kaltenbrunner en els Judicis de Nuremberg, va ser essencial la declaració que va fer en Francesc Boix, el fotògraf de Mauthausen.

Kaltenbrunner, también abogado de Linz, las relaciones entre los respectivos hijos fueron un tanto frías. Kaltenbrunner trataba a Eichmann como a un individuo socialment inferior a él.”⁶⁴

En el seu llibre apareixien diversos temes, el primer era l'anomenat la banalitat del mal. La banalitat del mal era un terme empleat per parlar de l'actitud d'Adolf Eichmann durant, el judici que no va ser la que es va esperar en cap moment, cosa que a Hannah Arendt va sobtar i es va adonar que en comptes de ser el monstre que havia matat moltíssima gent per aquesta mateixa raó, com pensava la majoria de la gent, Hannah es va adonar de que no era un dimoni; tan sols era una persona amb un nivell d'obediència molt elevat i que tenia per prioritat complir els ordres dels seus superiors, que en aquests cas, eren nazis que manaven que matés gent innocent; però ell, com bon treballador obedient que va ser va complir les ordres sense cap problema i, va adoptar com a seva la ideologia nazi tan sols perquè el seu treball li ho exigia. L'afirmació de Hanna Arendt va ser que era un home com tants disciplinat, aplicat i, amb ambicions; Eichmann no era cap dimoni i citant les seves paraules “terriblement i temiblement normal”. Aquesta afirmació va posar a molta gent en la seva contra, ja que podia semblar que defensava a Adolf Eichmann, però al seu llibre determinava un fet més important, era que qualsevol persona per normal que fos, podia cometre un crim terrible.

Adolf Eichmann i Hannah Arendt respectivament.

⁶⁴ ARENDT, Hannah: *Eichmann en Jerusalem: Un estudio sobre la banalidad del mal*. Barcelona: Editorial Lumen, 1999 (Pàgina 54)

3.7 Experiments de conformitat i obediència a l'autoritat

En aquesta secció, exposaré dos tipus de experiments de conformitat, un que actuarà d'una manera més passiva i, un altra que actuarà o seguirà un funcionament de forma més activa: Els experiments d'Asch i Milgram.

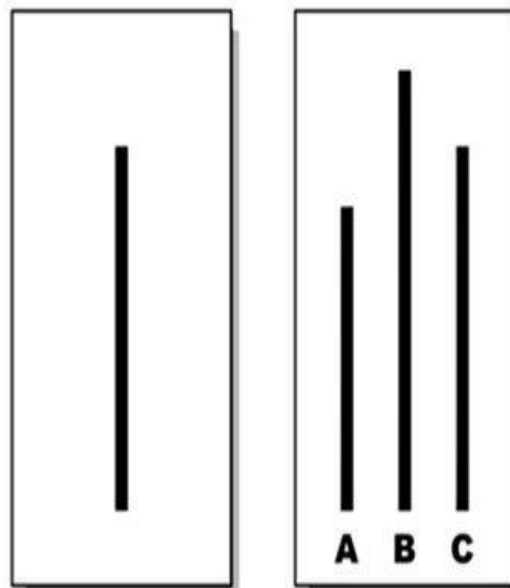
L' experiment d' Asch

L'experiment d' Asch rep aquest nom en honor del seu creador Solomon Asch⁶⁵.

A l' experiment es volia mostrar com es comportaria l'esser humà en segons quines situacions. Al voltant dels anys 50 es va agafar un grup de voluntaris per participar en un experiment en el que tenien que dir el que veien, d'aquest grup de voluntaris estaven

preparats per dir una resposta tots junts segons els hi diguessin, però un del grup no sabia res d'això.

Quan va començar l'experiment, el psicòleg va demanar als participants que triessin la que era correcta per exemple en el cas de la imatge seria la C, però de vegades tots els

col·laboradors del psicòleg escollien una que ells s'havien que era errònia però de totes maneres l'escollien, aleshores el voluntari que desconeixia la situació, es quedava sobtat al veure que la resta havia escollit una resposta que ell veia clarament que no era la correcta i els estudis van determinar, que els voluntaris

⁶⁵ Solomon Asch va ser un psicòleg estatunidenc mundialment conegut per les seves investigacions en el camp de la psicologia social. Va ser inspirador del controvertit investigador Stanley Milgram a qui va dirigir a la Universitat de Harvard. Creador de l'experiment d'Asch.

que es trobaven en aquesta situació, un de cada tres cops escollia el que la resta del seu grup havia escollit.

Després se'ls hi preguntava perquè havien escollit aquella resposta, un cop el voluntari ja sabia de que anava l'experiment, i responia que ho feia per tal de no enfrontar-se a la crítica de la resta del grup, aquesta conclusió va ser la majoritària però també hi va haver qui deia que ell estava equivocant i que la resta del grup tenia raó.

Aquest experiment mostrava doncs, la feblesa que té l'esser humà en el fet de voler estar conforme amb la resta del grup i no ser l'únic en donar una resposta diferent, per por de ser expulsat o per por de no ser ben rebut en el grup en que es troba. No tots els resultats van ser negatius, també va determinar que si algú deia la veritat en un grup en el qual cap deia la veritat i tots mentien podia fer que la resta se n'adonés de quina era la realitat.

L'experiment de Milgram

Per altra banda a l'experiment de Milgram, nom rebut en honor al ser creador Stanley Milgram⁶⁶. Aquest experiment va ser realitzat a causa de les respostes de molts nazis al judici de Nuremberg en el qual van dir que ells tan sols es limitaven a complir ordres. Un clar exemple d'aquesta situació es la resposta que va donar per exemple Adolf Eichmann que va dir que complir els ordres que els seus superiors l'hi havia manat era per a ell la cosa més important.

Aquest experiment constava de un voluntari al qual se li feia creure que estava amb un altre voluntari i que a sorts s'escolliria quina funció faria cadascú dins de l'experiment. L'elecció estava manipulada per tal de que el voluntari sempre fos el que feia les preguntes a l'altre (mestre), ja que l'experiment era una sala on estava el metge, el voluntari i un actor que estava col·laborant amb la investigació fent-se passar per voluntari; aleshores, es realitzava un sorteig per veure qui faria les preguntes a l'altre (sorteig que sempre determinava que el voluntari feia les preguntes a l'altre). Després de ser escollit com a preguntador l'altra persona anirà a una altra habitació i el metge explicarà al voluntari el què ha de fer, que era fer preguntes a l'altre (alumne) i si fallava el que havia de fer era donar-li una descàrrega elèctrica que aniria pujant de potència a mesura de que fallés més

⁶⁶ Stanley Milgram va ser un psicòleg graduat a la universitat de Yale que va dirigir experiments com 'l'experiment de Milgram' sobre la obediència i la autoritat

preguntes. Quan aplicava les descàrregues s'escoltaven de l'altra habitació crits de la persona que rebia les descàrregues (que sempre donava a propòsit la resposta incorrecta); aleshores, el que feia de mestre, fent-li preguntes al seu alumne, preguntava al doctor si tot anava bé; aleshores, aquest només podia donar 4 respostes:

- 1.Si us plau, continuï.
- 2.L'experiment requereix que continuï.
- 3.És absolutament essencial que continuï.
- 4.Vostè no té cap alternativa, continuï.

Si després d'aquestes quatre preguntes, el mestre es negava a continuar, s'aturava l'experiment; si continuava, es seguiria donant descàrregues fins que es donés una descàrrega elèctrica de 450 volts (el màxim) a l'alumne.

Els resultats que esperaven Milgram i els seus ajudants eren que, a partir dels 130 volts la gent pararia l'experiment i deixaria d'obeir al doctor que hi havia amb ells; però, els resultats van ser sorprenents degut primerament, a la quantitat de gent que havia fet fins al final l'experiment o, fins a etapes finals de l'experiment. En números, els participants que van arribar fins al final van ser 26 persones sobre 40 (65% dels participants) que el van realitzar.

3.8 Conclusions nazisme

En vista de les investigacions realitzades, es pot determinar una connexió entre Francesc Boix, Ernst Kaltenbrunner, Adolf Eichmann i Hanna Arendt que giraria al voltant del camp de concentració de Mauthausen. Francesc Boix va demostrar amb proves fotogràfiques la implicació de Kaltenbrunner als camps de concentració, quiva conèixer a Adolf Eichmann qui seria jutjat a Jerusalem; a partir d'aquest fet seria d'on Hanna Arendt començaria a escriure el seu llibre *Eichmann a Jerusalem: Un estudi sobre la banalitat del mal*. Aquest llibre estava realitzat a partir de l'estudi que Hanna Arendt va fer i a les conclusions que va arribar amb Eichmann. Va determinar que, segons els fets, semblava que Adolf Eichmann fos tan sols una persona que era obedient i que complia ordres; no semblava cap monstre, que era el que cabria esperar d'una persona que havia assassinat a tanta gent. El títol que diu un estudi de la banalitat del mal fa referència justament a aquest fet que, per que una persona faci el mal, no cal que segueixi uns criteris definits de la persona que és "pretesament" dolenta sinó que una persona, en aquest cas per exemple, que sigui obedient i que faci cas de les ordres que li manen pot ser més perillosa que qualsevol altra persona pel fet que creu amb convenciment que el que està fent està bé, ja que, qui li està manant que faci alguna cosa determinada, és el seu cap, el seu president o les seves lleis, elements que tenen una autoritat i un poder sobre la persona. Per aquest fet, és important destacar l'experiment de Milgram on es mostra com una persona pot arribar a propinar unes descàrregues tan sols perquè un científic o una persona vestida de metge o doctor li demana que ho faci, i, com que el subjecte que està realitzant l'exercici veu que qui li diu que continuï propinant descàrregues elèctriques a l'altre és un doctor, i per tant una persona amb un nivell de coneixements elevats, que sap el que fa, com a conseqüència d'aquestes dues últimes característiques, exerceix una autoritat sobre la persona que està realitzant l'exercici. Aleshores la pregunta seria, per què una persona que veu que qui li mana fer segons quines coses, exercint un poder autoritari sobre ell, ha de qüestionar el que li demana que faci? I per què no ho pot fer directament sabent que qui li mana que faci una determinada és algú superior a ell en algun aspecte,

sense la necessitat de qüestionar l'eticitat o la moralitat del que li està manant que faci?

L'autoritat, en la meua opinió, va ser un factor determinant en el comportament de la societat alemanya en el temps del nazisme, o en el comportament dels militars nazis, si tenien a algú que era superior a ells el qual deia un cop rere de l'altre que els jueus eren qui havien portat els problemes a la societat alemanya i els hi deien que els alemanys pertanyien a una raça superior a la resta anomenada "ària" i que la resta com els jueus només podien portar problemes degut a la inferioritat que tenen front la raça "ària", l'alemany normal podia creure perfectament el que deia per un fet important perquè algú superior a ell li ho estava manant, aquesta persona superior a ella és superior per l'autoritat, que depèn del líder (en aquest cas Hitler) que té i la relació que el grup (el poble alemany) amb el líder. Si Hitler identifica un enemic comú per al poble alemany, que serien els jueus, el grup s'uneix amb l'objectiu d'eliminar el problema que tenen tots en comú i identifiquen a Hitler com la persona que ha descobert la solució als seus problemes i per tant passa a ser una persona respectada per la resta i que exerceix una autoritat en conseqüència dels seus actes. Cal dir que, per tal d'unir a la societat alemanya al voltant d'un enemic, cal conèixer el context i la situació en la qual es trobaven, i en la creació de l'odi cap als altres a causa de la crisi que van patir després de la Primera Guerra Mundial i les conseqüències d'aquesta. Un exemple seria el Tractat de Versalles, que va ser una conseqüència essencial en el fet de que va unir encara més al poble alemany i va créixer el sentiment nacionalisme pel fet de creure que tota la resta de països havien fet pagar al poble alemany les conseqüències d'una guerra en la qual ells no eren els únics culpables. Dins del poble alemany existirien els grups que s'oposarien al nazisme públicament (la qual cosa no els hi depararia un bon futur) i altres que no estarien del tot d'acord però como demostra l'experiment d'Asch les persones en moltes ocasions per tal d'estar conformes i no tenir cap tipus d'incidència amb la resta del grup, prefereix seguir el comportament o les decisions que la resta del seu grup o la gran majoria segueix, fet que mostra l'experiment d'Asch. Quan una persona sabia quina era la resposta correcta però, tan sols per tal d'estar d'acord amb la resta del grup, prefereix donar una resposta que ell sap que és incorrecta per tal de no sentir-se apartat del grup. Aquest fet pot ser relacionat amb les persones no identificades amb la ideologia nacionalsocialista i que saben que

moltes de les coses que diuen són atrocitats i per això en un primer moment queden sobtats de com la resta de la gent pot estar d'acord amb les coses que es diuen, però amb el pas del temps per tal de no ser diferent de la resta acaba fent el que fa la majoria. Els experiments sobre l'autoritat i la conformitat dels grups han estat una part essencial per tal d'arribar a la conclusió que he exposat prèviament.

Adolf Hitler durant un discurs

En aquesta imatge es pot veure a Adolf Hitler dirigint-se a un gran grup de persones que volen escoltar el que diu, gran part d'aquesta autoritat carismàtica que Hitler va aconseguir com a líder, va ser degut a la seva capacitat de transmetre el missatge que la gent necessitava i va ser una característica que va ajudar a unir al poble entorn d'un líder que els dirigia.

Capítol 4.

70 anys de l'alliberament nazi

4.1 Què és Auschwitz?

Auschwitz probablement va ser el camp de concentració més popular de tots, però no va ser un sol camp de concentració sinó que era un complex format per diversos camps de concentració i també d'extermini. Auschwitz es trobava ubicat a Polònia proper a Cracòvia. Actualment es el camp de concentració més popular degut a que va ser el camp de concentració on més persones van morir; aproximadament van morir un milió tres-cents mil persones, de les quals la gran majoria era jueva (aproximadament un milió). Podem diferenciar dos grans camps de concentració dins del complexa, el primer Auschwitz I va ser construït l'any 1940 per empresonar als presoners polítics polacs, però poc després va rebre tot tipus de persona que anés en contra o que no formes part de la raça defensada pels nazis la raça ària⁶⁷, per tant els membres de la resistència, intel·lectuals, homosexuals, gitanos i jueus van començar a ser empresonats a aquest camp de concentració. Els jueus van ser enganyats pels nazis que els prometien uns llocs de treball i venien parcel·les i cases per tal de que els jueus portessin les seves coses més valuoses i confiscar-se-les. Quan els jueus arribaven del que normalment acostumava a ser un llarg viatge, els nazis jutjaven i decidien si eren aptes per al treball, si creien que no ho eren directament els assassinaven, i si eren aptes treballarien fins a morir exhausts.

Quan els deportats entraven al camp de concentració es trobaven aquest missatge *Arbeit macht frei*, que volia dir, 'el treball et fa lliure' frase que feia que els deportats tinguessin l'esperança de que si treballaven i es dedicaven al cent per cent aconseguirien sortir d'aquell infern.

⁶⁷ Raça ària va ser un concepte important durant el segle XIX i el XX ja que havia una teoria que deia que tots els descendents de les llengües indoeuropees constitueixen una raça humana diferenciada. Però aquesta teoria va ser mal interpretada durant el nazisme a la Segona Guerra Mundial i el neonazisme transformant-la en un concepte de racisme científic.

Imatge de l'entrada del camp de concentració

Aquest camp estava dividit en blocs i un dels blocs anomenat el bloc de la mort, com el seu nom indica era el lloc en el qual els nazis feien o executaven els càstigs més cruels imaginables com eren, tancar a la gent en gàbies petites per tal de que morissin de gana, o bé directament eren executats.

El segon camp, el més gran i que la major part de la gent coneix va ser el camp anomenat Auschwitz-Birkenau. Va ser construït l'any 1941 i formava part d'un pla anomenat la **solució final** per tal d'acabar d'exterminar a la població jueva. El camp contava amb 175 hectàrees dividides i separades per filats ("alambradas" en castellà)

Imatges d'Auschwitz

Aquest no era un camp de treball, era un camp d'extermini amb 5 càmeres de gas i forns crematoris. Aquestes sales podien tenir capacitat per a tenir a dins fins a 2500 presoners.

Primera imatge, càmera de gas i segona imatge crematori

La selecció dels deportats era similar a la de l'anterior, si veien que algú no era apte per al treball l'enviaven a les càmeres de gas i li deien que es durtaria i a continuació el matarien, o si no també podien fer-los servir per a provar diversos experiments. Fins l'any 1942 no agafaven dones en el camp de concentració, però

un cop arribat aquest any van deportar fins hi tot a les dones i van fer experiments de diversos tipus, entre d'altres d'esterilització o directament eren assassinades. Aquest infern va continuar fins que a l'any 1945 els soviètics van alliberar el camp de concentració més concretament el 27 de Gener de 1945.

Tropes soviètiques alliberant alguns supervivents de l'infern d'Auschwitz.

4.2 Actes de commemoració

El passat dia 27 de gener de 2015 es va commemorar el 70è aniversari de l'alliberament del camp d'extermini d'Auschwitz. Com he comentat amb anterioritat aquest camp de concentració va rebre molts jueus deportats que no van acabar gaire bé, segons els historiadors la gran majoria de les persones o millor dit víctimes que van acabar en aquell infern anomenat Auschwitz eren jueves.

El dia 27 de gener és conegut com el Dia Internacional de Commemoració de l'Holocaust des de que l'ONU va dictaminar l'any 2007 que, condemnava la negació de l'existència de l'Holocaust i va escollir aquest dia com a recordatori.

Imatge de supervivents d'Auschwitz en la seva commemoració 70 anys després

4.3 Motards Russos

Motards russos sobre Berlín

Aquesta notícia,⁶⁸ parla d'un grup de motards russos que van desafiar Berlín amb el recorregut del que anomenen ruta de la victòria, en commemoració dels 70 anys que han passat, des del moment en que l'exèrcit soviètic va acabar la seva contraofensiva i va aconseguir arribar a Berlín posant fi a l'imperi alemany liderat per Hitler. La diferència és que aquest cop, en lloc d'haver-hi soldats per Berlín amb tancs, hi ha uns motards amb l'objectiu d'arribar el 9 de maig a la capital germànica per commemorar la victòria sobre aquests.

Aquest grup de motards formen part d'un club de motards rus anomenat **Llops de la Nit** (Nochnye Volki en rus) fundat el 1989 a Moscou; va arribar a ser el primer grup de motards oficial de l'URSS. El seu líder és Aleksandr Zaldostànov anomenat el 'Cirurgià' del qui parlarem més endavant, ja té grups de seguidors dividits per territoris post soviètics. Aquest grup té bona relació amb l'actual president de la Federació Russa Vladimir Putin i segueixen uns ideals prorussos, homofòbics i sexistes.

Aquest grup volia recórrer els 6000 quilòmetres que va recórrer l'exercit soviètic l'any 1945 fins arribar a la capital alemanya. Aquest recorregut ha creat polèmica a alguns països que consideren aquest recorregut un acte de provocació i, d'altres que també ho consideren un acte de propaganda prorús en una línia de continuació amb les polítiques que, s'han anat seguint durant els últims anys al país rus.

El cap del grup Aleksandr Zaldostànov, **és un amic personal de Vladimir Putin**, i durant el darrer any ha participat en diverses manifestacions prorusses com la que va enderrocar l'ara expresident d'Ucraïna, Víktor Ianukovitx. Zaldostànov que, es troba en una llista de sancionats que va elaborar els Estats Units després de l'annexió de Crimea a Rússia. La marxa dels motards, va començar el passat 25 d'abril a Moscou, dos dies després va arribar a la frontera amb Polònia on va

⁶⁸Diari [La Vanguardia](#), publicació dia 5 de Maig de 2015

quedar interrompuda ja que, les autoritats poloneses no els hi deixaven continuar al considerar aquesta marxa una provocació, la qual cosa va esdevenir una protesta diplomàtica per part de Moscou. Lituània també va prohibir el pas i a alguns, Alemanya els va negar el visat. Tot i això Finlàndia, va permetre passar a alguns motards; després de Polònia, haurien de travessar la República Txeca i Àustria abans d'arribar a Alemanya.

Van anar avançant pel seu camí deixant ofrenes a diversos llocs del seu recorregut com per exemple a Viena, on van deixar una ofrena en honor als soldats soviètics que van patir la mort a aquell lloc i, poc després un cop a Alemanya, van visitar un antic camp de concentració a Dachau, proper a la ciutat muniquesa.

L'actual president de Rússia, Vladimir Putin va establir els primers contactes amb el líder de la banda motarda, anomenat el “cirurgià” es van produir el 7 de juliol de l'any 2009, quan es va produir una reunió entre ells i Zaldostanov va suggerir a Putin que havia d'annexionar Sebastòpol a territori rus, fet que uns anys després es faria. Des d'aquest moment la relació entre el president rus i la banda es va anar incrementant fins a el cirurgià ser una de les cares més reconegudes de l'ultranacionalisme rus, hi ha qui afirma que forma part de la propaganda que vol Vladimir Putin.

Vladimir Putin amb Zaldostanov alies el “cirurgià”

Capítol 5

Entrevistes

5.1 Resum de l' Entrevista de Montserrat Roig a Joaquim Amat-Pinella (24/7/1973)

Entrevista de Montserrat Roig a Joaquim Amat-Pinella⁶⁹

A l'entrevista que Montserrat Roig fa a Joaquim Amat-Pinella s'explica detalladament el pas d'aquest pel camp de concentració de Mauthausen, des del moment en que passa la frontera, degut a la situació d'Espanya en la qual la Guerra Civil està decidida i, el bàndol republicà ha perdut envers el bàndol franquista, fins més endavant quan arriba al camp de concentració. Un cop va arribar, a l'entrevista explica com va ser la seva arribada i quina va ser la reacció dels altres presoners espanyols, que es trobaven esgotats i decaiguts d'ànim degut a que pràcticament la única cosa que els hi deien era que no sortien amb vida d'aquell camp de concentració. Tot hi aquesta desagradable arribada i primera presa de contacte amb deportats espanyols afirma que cap dels espanyols va ser pas un delinqüent ni res d'això sinó que tot el contrari va rebre ajuda de molts d'ells. Joaquim va dir que tot i tots ser deportats a aquells camps, que existien diferències entre els jueus i la resta, a ells els hi exigien més que a la resta; demanaven que fessin la feina corrents, i que si els alemanys tenien ganes, arribaven i, per la nit deien: “ Tothom de peu” i, havien de sortir a córrer fos hivern o estiu i, al dia següent tornar a treballar com si hagués estat un dia qualsevol. També durant la entrevista va dir que allà va viure els moments de més violència que mai havia vist, va veure cops de tots els tipus, puntades de peu, però el més fort va ser quan va estar al costat d'un assassinat a cops de puny que el va omplir de sang la roba; ell estava allà recollint roba dels deportats ja que ell tenia aquesta funció. Diu que el sentiment d'impotència, de no poder fer res existia però l'únic que podien fer era esperar que arribés un moment en que es pogués fer

⁶⁹ Joaquim Amat-Pinella va ser un supervivent del camp de concentració de Mauthausen que posteriorment es va dedicar a escriure. Montserrat Roig va ser una periodista i escriptora, d'esquerres, va defensar el catalanisme i els drets de la dona. Va morir als 45 anys a causa d'un càncer de mama l'any 1991.

justícia, ja que l'únic que podia aconseguir en aquells moments causant problemes als nazis, era que el matessin allà mateix. També parla de l'arribada dels americans al camp de Mauthausen i va dir que es van poder dirigir a ells ja que la majoria entenien espanyol, a més diu que molts soldats americans van veure en aquell camp coses que mai no van veure a altres camps de concentració en quant a cadàvers i van haver de desenterrar-los ja que n'hi havia molts enterrats a poca profunditat.

Imatge de Montserrat Roig (esquerra) i de Joaquim Amat-Pinella

5.2 Entrevista de Daniel Castro a Josep Escoda, historiador i col·laborador d' "Amical de Mauthausen"

Bàsicament del que va tractar la reunió amb Josep Escoda⁷⁰, d' Amical Mauthausen,⁷¹ de dimecres, 22 d'abril de 2015, va ser d'història. Em va explicar com va néixer el que actualment seria considerada la ultradreta⁷², i, dic actualment ja que en aquell moment aquest tipus d'ideologia se l' anomenava feixisme; el terme ultradreta no existia en aquells moments. Josep Escoda em va explicar que per parlar del feixisme hem de tornar a la Primera Guerra Mundial, millor dit a la postguerra⁷³els anys següents, en els quals les persones, segons siguin obrers o empresaris, tendien a diferents ideologies. El poble obrer, veient l'èxit de la Revolució Russa⁷⁴i l'establiment d'un règim comunista o un règim dels treballadors, veien el comunisme com una opció que els afavorís per superar la gran depressió per la qual passava el món sencer durant aquella època. Això és pel que fa als obrers. El feixisme segons la teoria clàssica neix de les classes mitjanes empobrides per la crisi i per la por que aquestes classes mitjanes- altes temien a la revolució obrera. En aquest moment és quan neix el feixisme. Em va parlar sobre Mauthausen ⁷⁵i em va explicar com era el funcionament del camp de concentració, on cadascú tenia la seva tasca, i segons quina tasca tinguessis et podies considerar afortunat, com per exemple els encarregats de la bugaderia per exemple, en comparació a les persones que treballaven en tasques dedicades a la construcció

⁷⁰ Josep Escoda és un historiador que col·labora amb l'organització d'Amical Mauthausen donant xerrades amb les persones interessades en la història del nazisme alemany i d'alguns camps de concentració com Mauthausen per exemple.

⁷¹ "Amical de Mauthausen y otros campos y de todas las víctimas del nazismo de España" és una organització fundada l'any 1962 amb l'objectiu de defensar els drets morals i materials dels aproximadament 10.000 espanyols deportats als camps de concentració del Tercer Reich i dels seus familiars, apropar-se entre ells i preservar la seva memòria.

⁷² El terme ultradreta fa referència a aquells moviments i partits polítics que tenen un discurs, generalment, populista, ultranacionalista, xenòfob i autoritari.

⁷³ El terme Postguerra fa referència a un període de temps posterior a una guerra amb les conseqüències que aquesta ha portat, en aquest cas el terme *Postguerra* fa referència als anys posteriors a la Gran Guerra, aquest període de temps pot ser anomenat període d'entreguerres.

⁷⁴ La Revolució Russa produïda l'any 1917, va ser la primera revolució de caràcter socialista liderada pel bolxevic Lenin, aquesta revolució va suposar la sortida de Rússia de la Primera Guerra Mundial o de la Gran Guerra.

⁷⁵ Mauthausen va ser un dels camps de concentració nazi més grans al territori nazi a Europa, també és conegut per ser un dels camps de concentració alemanys que més víctimes o presoners espanyols va arribar a ser anomenat "el camp dels espanyols".

havien tingut sort ja que, la gran part de les persones que treballaven en tasques dedicades a la construcció, acabaven morint degut al incalculable esforç i a la malnutrició.

Un exemple clar eren aquestes escales que segons el mateix Francesc Boix es calcula un mort per cadascuna de les escales d'aquesta escala. Tenia 186 esglaons.

Imatge de unes escales que construïdes pels propis deportats a Mauthausen

Imatge pàgina web de l'Amical de Mauthausen

Conclusions del Treball

Les meves conclusions, al' haver acabat el treball han estat positives en el sentit de que he aconseguit assolir els objectius que m'havia marcat a mi mateix per aconseguir aquest treball, que era fer una investigació sobre el nazisme, parlant de les causes de personatges interessants i de camps de concentració, en especial de Mauthausen i del seu personatge més emblemàtic Francesc Boix.

Un cop assolida la investigació sobre aquests fets també m'havia marcat l'objectiu d'intentar fer una reflexió o una opinió personal sobre el perquè del nazisme i perquè tanta gent va seguir a un boig com va ser Adolf Hitler, que va fer tantes i tantes atrocitats. La meva reflexió es troba unes pàgines abans d'aquesta en la qual explico mitjançant alguns experiments realitzats sobre persones com són l'experiment d'Asch i de Milgram o també gràcies a investigacions realitzades per, per exemple, Hanna Arendt que m'han permès arribar a diverses conclusions com són que qualsevol persona pot cometre barbaritats si creu que el que està fent és correcte, i això és el que li podia passar qualsevol alemany en sentir les atrocitats que Hitler deia, degut a la situació de crisi en la qual es trobaven, i fer-li cas per la capacitat de transmetre un missatge senzill que tothom pot entendre que és identificar un enemic comú com en aquest cas van ser els jueus. El poble alemany respectava a Hitler pel fet que marcava un camí que era molt fàcil de seguir i d'identificar-se, fent-li la culpa a altre d'uns problemes que no són únicament culpa dels jueus, però que per als alemanys és un missatge molt fàcil d'assumir, i era un missatge mitjançant el qual Hitler sabia que podia unir als alemanys enfront d'aquest identificat enemic. Un cop Hitler tenia el paper de líder i molta gent el seguia i respectava era molt fàcil per a ell manar el que ell volgués, tant si fos una atrocitat o una barbaritat com qualsevol altra cosa, perquè per als alemanys Hitler ja era una persona autoritària a causa del respecte que el poble tenia en ell. Apart d'aquesta reflexió, ja feta anteriorment amb aquest treball també he descobert la història de personatges com Ernst Kaltenbrunner, Adolf Eichmann i en relació posterior amb aquest a Hanna Arendt, apart d'haver ampliat més a fons del que ja podia saber prèviament de la història d'Alemanya en els anys 1920-1930 i el context que hi havia a Europa durant aquest temps, o també ampliar els meus coneixements sobre un camp de concentració del qual havia sentit parlar però del que mai havia sentit a parlar tot i a ser un dels camps de

concentració on més republicans i exiliats espanyols va haver, com va ser Mauthausen, gràcies a aquest treball de recerca he descobert la història d'aquest camp de concentració i en especial d'un personatge espanyol, com va ser Francesc Boix, que va tenir una importància crucial en el desenvolupament dels Judicis de Nuremberg, ja que gràcies a les fotografies que va poder extreure del camp de concentració de Mauthausen, es van poder provar molts crims comesos pels nazis durant aquell període.

Per finalitzar, voldria agrair a la meva tutora del treball Sílvia Gil Cordero per haver-me ajudat a realitzar el treball i per anar supervisant que el treball avancés de forma correcta.

Mitjançant aquest treball una conclusió a la qual he arribat és que en una situació de crisi total, si apareix un líder que té la capacitat de transmetre un missatge que arribi a les persones receptores pot aconseguir moltes coses, i no sempre positives. Ja ho deia Plató a *La República* que, fins i tot en una democràcia, pot arribar un tirà i agafar el poder.

Bibliografia consultada:

ARENDT, Hannah: *Eichmann en Jerusalem: Un estudio sobre la banalidad del mal*. Barcelona: Editorial Lumen, 1999

FRANKL, Viktor: *El hombre en busca de sentido*. (es pot veure a la pàgina web)

MAISONNEUVE, Jean: *La dinámica de los grupos*. Ediciones Nueva Visión, 1977

PLATÓN: *La República*. II 368c-376c; IV 427c-445e; VII 514a-520a; VII 532b-535a (*Diàlegs X*, llibres I-IV i *Diàlegs XI*, llibres V-VII, text revisat i traduït per Manuel Balasch, Barcelona, Fundació Bernat Metge, 1989-1990) . Copyright Institut Cambó-Hereus de Manuel Balasch, 2010.

SOLER, Lorenzo: *Francisco Boix, un fotógrafo en el infierno*, 2000. Documental
<https://www.youtube.com/watch?v=-04d60l0-EU>

Webgrafia:

<https://liberacionahora.wordpress.com/2014/09/22/experimento-solomon-asch-presion-grupal-para-forzar-conformidad-con-lo-establecido/>
http://www.memoria.cat/amat/sites/default/files/entrevista_integra_de_montserrat_roig_a_joaquim_amat-piniella.pdf

<https://es.wikipedia.org/wiki/Gueto>
https://ca.wikipedia.org/wiki/Pacte_Tripartit
https://es.wikipedia.org/wiki/Reinhard_Heydrich
https://es.wikipedia.org/wiki/Campo_de_concentraci%C3%B3n
https://es.wikipedia.org/wiki/Campo_de_concentraci%C3%B3n_de_Dachau
https://ca.wikipedia.org/wiki/Pacte_M%C3%B3tov-Ribbentrop
<https://es.wikipedia.org/wiki/Armisticio>
https://es.wikipedia.org/wiki/Philippe_P%C3%A9tain
https://es.wikipedia.org/wiki/Batalla_de_Ingllaterra
https://es.wikipedia.org/wiki/Royal_Air_Force
https://es.wikipedia.org/wiki/Operaci%C3%B3n_Le%C3%B3n_Marino

[https://es.wikipedia.org/wiki/Luftwaffe_\(Wehrmacht\)](https://es.wikipedia.org/wiki/Luftwaffe_(Wehrmacht))
<https://es.wikipedia.org/wiki/Kriegsmarine>
https://es.wikipedia.org/wiki/Marina_Real_Brit%C3%A1nica
<http://www.ushmm.org/wlc/es/media/1000000/8135>
<http://blogs.20minutos.es/yaestaellistoquetodolosabe/por-que-la-alemania-nazi-se-conocia-como-tercer-reich/>
https://es.wikipedia.org/wiki/IG_Farben
https://es.wikipedia.org/wiki/Primera_Batalla_de_El_Alamein
https://es.wikipedia.org/wiki/Batalla_de_Kursk
https://es.wikipedia.org/wiki/Batalla_de_Normand%C3%ADa
[https://es.wikipedia.org/wiki/Marchas_de_la_muerte_\(Holocausto\)](https://es.wikipedia.org/wiki/Marchas_de_la_muerte_(Holocausto))
https://es.wikipedia.org/wiki/Alzamiento_de_Varsovia
https://es.wikipedia.org/wiki/Invasi%C3%B3n_del_Valle_de_Ar%C3%A1n
https://es.wikipedia.org/wiki/Juicios_de_N%C3%BAremberg
[https://es.wikipedia.org/wiki/Rep%C3%BAblica_de_Weimar#El_fin_de_la_Rep.C3.BAblica .281933.29](https://es.wikipedia.org/wiki/Rep%C3%BAblica_de_Weimar#El_fin_de_la_Rep%C3%BAblica._281933.29)
https://es.wikipedia.org/wiki/Reinhard_Heydrich
https://es.wikipedia.org/wiki/Operaci%C3%B3n_Long_Jump
https://es.wikipedia.org/wiki/Atentado_del_20_de_julio_de_1944
https://es.wikipedia.org/wiki/Engelbert_Dollfuss
https://es.wikipedia.org/wiki/Ernst_Kaltenbrunner
<https://es.wikipedia.org/wiki/Gruppenf%C3%BChrer>
<http://www.lasegundaguerra.com/viewtopic.php?f=251&t=9110>
<http://www.biografiasyvidas.com/biografia/k/kaltenbrunner.htm>
https://es.wikipedia.org/wiki/Joaquim_Amat-Piniella
https://es.wikipedia.org/wiki/Eichmann_en_Jerusal%C3%A9n
<https://es.wikipedia.org/wiki/Auschwitz>
<http://www.cracovia.net/campo-concentracion-auschwitz>
https://es.wikipedia.org/wiki/Francisco_Boix
http://cultura.elpais.com/cultura/2015/05/04/actualidad/1430750092_079466.html
<http://www.rtve.es/television/20150121/dos-guerras-del-fotografo-boix/1084600.shtml>
<http://www.memoria.cat/amat/content/amat-piniella-i-montserrat-roig-0>
https://es.wikipedia.org/wiki/Montserrat_Roig

Institucions

AMICAL DE MAUTHAUSEN

MUSEU D' HISTÒRIA DE CATALUNYA: *Fugint de l'Holocaust.* 2015; *Més enllà de Mauthausen* Francesc Boix Fotògraf. 2015

